UITVOERINGSPROGRAMMA

Klimaatneutrale organisatie 2026-2028

GEMEENTE ZEVENAAR

Een uitvoeringsprogramma dat gemeente Zevenaar concreet handelingsperspectief biedt om duurzaamheidsdoelstellingen stapsgewijs te realiseren.

afdeling	Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving en Vestigingsklimaat
auteur(s)	Gemeente Zevenaar
datum	februari 2026
versie	1.0
status	Concept

Dit uitvoeringsprogramma is opgesteld met medewerking van KplusV.

Samenvatting

Gemeente Zevenaar heeft het uitvoeringsprogramma 'Klimaatneutrale organisatie' opgesteld als praktisch plan om de klimaatimpact van de eigen organisatie stapsgewijs te verkleinen. Het programma is een uitwerking van het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' en sluit aan bij het collegeprogramma 2022-2026. De centrale ambitie is om in 2030 de CO_2-uitstoot met 55% te verminderen ten opzichte van 2018, 19% minder energie te gebruiken dan in 2020 en 50% circulair te werken. Het programma geldt voor *alle eigen gemeentelijke activiteiten en processen*, zoals vastgoed, wagenpark, energievoorziening, inkoop en aanbesteden.

Beleidskaders
Het uitvoeringsprogramma is gebaseerd op Europese, nationale, regionale en lokale kaders, waaronder het Klimaatakkoord van Parijs, de Nederlandse Klimaatwet, het Nationaal Programma Circulaire Economie, en diverse richtlijnen voor energie, circulaire economie en schone voertuigen. Lokale kaders zijn onder meer het Collegeprogramma, het Warmteprogramma en het Klimaatplan van Zevenaar. Nieuwe en aangepaste wet- en regelgeving worden actief gevolgd en wanneer nodig verwerkt in het programma.

Ambities en doelen
De gemeente richt zich op drie hoofdthema's: broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit. Klimaatadaptatie en biodiversiteit neemt de gemeente waar mogelijk mee, maar deze zijn niet uitgewerkt in concrete doelstellingen en Key Performance Indicatoren (KPI's).

Opbouw uitvoeringsprogramma
Het uitvoeringsprogramma is opgebouwd rond *drie impactgebieden*, elk met eigen pijlers. Iedere pijler bevat concrete acties die de gemeente uitvoert in de aankomende drie jaar.

1. Gemeentelijke dienstverlening

- **Vastgoed**
  - *Verduurzamen door vastgoedingrepen*: Technische en bouwkundige aanpassingen aan gemeentelijk vastgoed.
  - *Sturen op gebruik en gedrag*: Medewerkers stimuleren tot energiezuinig gebruik.
  - *Inkoop van duurzame energie*: Overstappen op 100% hernieuwbare energie.
  - *Gebiedsgerichte aanpak*: Samenwerking met externe partijen bij gebiedsontwikkelingen.
- **Wagenpark**
  - *Elektrificatie van het wagenpark*: Overstappen op elektrische voertuigen en duurzame brandstoffen.
  - *Verduurzamen van de werkplaats*: Hergebruik van materialen en optimalisatie van afvalstromen.
  - *Optimalisatie van gebruik*: Efficiënt gebruik van voertuigen en materieel.
  - *Inzicht in data*: Monitoring van verbruik en prestaties.
- **Infrastructuur en openbare ruimte**
  - *Optimaliseren van eigen keten en processen*: Duurzaamheid en circulariteit structureel meenemen in het dagelijks werk.
  - *Inzetten op beproefde en vernieuwende oplossingen*: Marktconsultaties en toepassing van innovatieve materialen.
  - *Inzicht in data*: Structurele dataregistratie en levenscycluskostenanalyse.
- **Ingekochte dienstverlening**
  - *Duurzame contractvoorwaarden*: Sturen op CO_2-neutraal vervoer en groene stroom.

- *Data-gedreven inkopen*: Inzicht verkrijgen in milieudruk van externe dienstverlening.

2. Bedrijfsvoering

- **Afval eigen organisatie**
  - *Vermindering van afval*: Voorkomen en hoogwaardig hergebruik van afvalstromen.
  - *Bewustwording duurzaam weggooi-gedrag*: Communicatie en coaching bij de inzamelstructuur.
- **Mobiliteit medewerkers**
  - *Duurzame mobiliteit*: Stimuleren van elektrisch vervoer, fiets en OV.
  - *Thuiswerken*: Verminderen van reisbewegingen door remote werken.
- **Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten**
  - *Circulair inkopen*: Standaard uitvragen van circulaire producten en materialen.
  - *Energiereductie*: Aanschaf van energiezuinige apparatuur.

3. Inkoop en aanbesteden

- *Verankering van duurzaam opdrachtgeverschap*: Duidelijke rolverdeling, training en kennisdeling.
- *Organisatie richten op duurzame kansen*: Spendanalyse, aanbestedingskalender, kansenkaarten.
- *Benutten van de markt*: Marktconsultaties en aanbestedingsstrategie.
- *Contract- en leveranciersmanagement*: Monitoring, flexibiliteit en opleiding contractmanagers.

Om de doelstellingen binnen de drie impactgebieden te realiseren, zijn afspraken rond vier randvoorwaarden opgesteld:

1. **Kennis en communicatie**

Communicatie en kennisdeling zijn essentieel voor het succes van het programma. Er wordt ingezet op meer kennis, stimuleren van duurzaam gedrag en meer interne communicatie. ZeveNaarMorgen is het centrale merk voor communicatie.

2. **Monitoring**

Monitoring vindt plaats via de Klimaatmonitor, de PDCA-cyclus en jaarlijkse duurzaamheidsrapportages. Lijnverantwoordelijken zijn verantwoordelijk voor datalevering en verbetering van monitoring.

3. **Governance en organisatie**

De uitvoering is belegd bij het managementteam, met een heldere rolverdeling tussen bestuurlijk en ambtelijk opdrachtgever, lijnverantwoordelijken en ondersteunende functies. De regisseur Klimaatuitvoeringsprogramma bewaakt de voortgang, stimuleert innovatie en rapporteert.

4. **Financiën**

Voor de uitvoering van de pijlers is in alle gevallen dekking geregeld via bestemmingsreserves, transitiebudgetten, klimaat-uitvoeringsmiddelen vanuit het Rijk en structurele formatie.

Gemeente Zevenaar zet met dit uitvoeringsprogramma concrete stappen richting een klimaatneutrale organisatie. Door te sturen op broeikasgasreductie, energiebesparing en circulariteit, en door monitoring, communicatie en kennisdeling centraal te stellen, werkt de gemeente aan een toekomstbestendige en duurzame organisatie.

Inhoud

Inleiding **7**
Ambities, doelen en afspraken uit het Klimaatplan **9**
Uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale organisatie 2026-2028 **11**
Impactgebieden 11
Randvoorwaarden 12
Het klimaatuitvoeringsprogramma in relatie tot de Klimaatmonitor 12
Gemeentelijke dienstverlening **13**
Vastgoed 13
1.1.1 Doelstellingen en KPI's 13
1.1.2 Acties 15
1.1.3 Budgetoverzicht 17
Wagenpark 18
1.1.4 Doelstellingen en KPI's 18
1.1.5 Acties 19
1.1.6 Budgetoverzicht 22
Infrastructuur en openbare ruimte 23
1.1.7 Doelstellingen en KPI's 23
1.1.8 Acties 25
1.1.9 Budgetoverzicht 32
Ingekochte dienstverlening 33
1.1.10 Doelstellingen en KPI's 33
1.1.11 Acties 34
1.1.12 Budgetoverzicht 34
Bedrijfsvoering **35**
Afval eigen organisatie 35
1.1.13 Doelstellingen en KPI's 35
1.1.14 Acties 36
1.1.15 Budgetoverzicht 39
Mobiliteit medewerkers 40
1.1.16 Doelstellingen en KPI's 40
1.1.17 Acties 41
1.1.18 Budgetoverzicht 43
Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten 44
1.1.19 Doelstellingen en KPI's 44
1.1.20 Acties 45
1.1.21 Budgetoverzicht 47
Inkoop en aanbesteden **48**
1.1.22 Doelstellingen en KPI's 48
1.1.23 Acties 49
1.1.24 Budgetoverzicht 54
Kennis en communicatie **55**
1.1.25 Acties 56
1.1.26 Budgetoverzicht 58
Monitoren en rapporteren **59**
1.1.27 Acties 60
1.1.28 Budgetoverzicht 62
Governance en organisatie **63**
Financiën **66**

Bijlage 1: Europese, Nederlandse en regionale kaders en richtlijnen **68**
Toelichting wetgeving, kaders en richtlijnen 70
Bijlage 2: Beleidskaders en stand van zaken impactgebieden klimaatuitvoeringsprogramma **74**
Gemeentelijke dienstverlening **74**
Vastgoed 75
1.1.29 Beleidskaders 75
1.1.30 Stand van zaken 76
Wagenpark 79
1.1.31 Beleidskaders 79
1.1.32 Stand van zaken 79
Infrastructuur en openbare ruimte 80
1.1.33 Beleidskaders 80
1.1.34 Stand van zaken 83
Ingekochte dienstverlening 85
1.1.35 Beleidskaders 85
1.1.36 Stand van zaken 85
Bedrijfsvoering **86**
Afval eigen organisatie 86
1.1.37 Beleidskaders 86
1.1.38 Stand van zaken 86
Mobiliteit medewerkers 87
1.1.39 Beleidskaders 87
1.1.40 Stand van zaken 87
Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten 87
1.1.41 Beleidskaders 87
1.1.42 Stand van zaken 87
Inkoop en aanbesteden **88**
1.1.43 Beleidskaders 88
1.1.44 Stand van zaken 88
1.1.45 Uitgangspunten voor duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden 89
Bijlage 3: Toelichting thema's en uitgangspunten Klimaatplan **90**
Bijlage 4: Overzicht verschillende emissiethema's **94**

Inleiding

Uitvoeringsprogramma 'Klimaatneutrale organisatie'

Het uitvoeringsprogramma 'Klimaatneutrale organisatie' is het praktische plan waarmee gemeente Zevenaar concrete stappen zet om haar klimaatimpact te verkleinen. Hierbij wordt ingezet op de thema's broeikasgassen, energiereductie en circulariteit.

Met dit uitvoeringsprogramma kan de organisatie zelf aan de slag om klimaatneutraal te worden. Dat betekent: een organisatie waarvan de handelingen, diensten en producten geen negatieve invloed hebben op het klimaat[1].

Klimaatplan

Het uitvoeringsprogramma is een uitwerking van het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie', dat het college van B&W in november 2023 heeft vastgesteld. Het programma geeft invulling aan de klimaatambities en doelen uit het collegeprogramma 2022-2026. Die ambitie is om:

- in 2030 de CO_2-uitstoot met 55% te verminderen ten opzicht van 2018;
- in 2030 19% minder energie te gebruiken dan in 2020;
- en in datzelfde jaar 50% circulair te werken.

De doelen sluiten aan bij het Klimaatakkoord van Parijs (2015)[2] en de Nederlandse Klimaatwet (2019)[3].

Afbakening

Net als het Klimaatplan is dit uitvoeringsprogramma opgesteld voor de eigen organisatie. Het gaat dus over de werkorganisatie van gemeente Zevenaar, inclusief de drie domeinen, STAF, diensten en faciliteiten. Het programma geldt voor alle activiteiten en processen die direct onder de verantwoordelijkheid van de organisatie vallen. Denk aan het eigen vastgoed, het wagenpark, de energievoorziening, inkoop en aanbesteden.

Het uitvoeringsprogramma gaat niet over activiteiten buiten deze afbakening, zoals activiteiten van inwoners, bedrijven of verbonden partijen (zoals Ataro of Reinigingsdienst De Liemers).

Plan voor vijf jaar, acties voor drie jaar

Het Klimaatuitvoeringsprogramma biedt handvatten, actieopties en mijlpalen. Het bevat doelen voor de komende vijf jaar. De concrete acties zijn uitgewerkt voor de jaren 2026, 2027 en 2028-2030. Daar is bewust voor gekozen. Duurzame ontwikkelingen en innovaties volgen elkaar snel op. Daarom is het belangrijk om de doelen, uitgangspunten en maatregelen regelmatig te actualiseren. Het uitvoeringsprogramma is dus een dynamisch plan dat meebeweegt met maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen.

De voortgang wordt gemeten met een Klimaatmonitor. Hierin zijn voor de belangrijkste thema's prestatie-indicatoren (KPI's) opgenomen. Tijdens de looptijd van het programma wordt op basis daarvan bijgestuurd.

Doorlopen proces

---

[1] Met de acties uit dit plan zet de gemeente een goede stap vooruit. noodzakelijk is te vermelden dat ook wanneer de organisatie alle acties uitvoert, dit waarschijnlijk niet leidt tot klimaatneutraliteit. Door middel van monitoring krijgen we hier meer inzicht in en kunnen we bijsturen.

[2] Dit internationale akkoord heeft als doel om de opwarming van de aarde ruim onder de 2 graden Celsius te houden en inspanningen te leveren om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius.

[3] Deze wet heeft als doel om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen met minimaal 55% in 2030 ten opzichte van 1990.

Het uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen in samenwerking mét de organisatie. In meerdere bijeenkomsten zijn, op basis van het Klimaatplan, ambities en ideeën verzameld. Deze zijn uitgewerkt tot concrete acties en maatregelen, en getoetst bij betrokken medewerkers.
Daarnaast is een enquête gehouden, waarin medewerkers hun mening konden geven over duurzaamheid en suggesties konden doen voor het verduurzamen van de organisatie.

Leeswijzer
Het Klimaatuitvoeringsprogramma 2026-2028 bestaat uit 10 hoofdstukken en daarnaast bijlagen. Hieronder lees je wat je in welk hoofdstuk kunt verwachten:
Hoofdstuk 2: In dit hoofdstuk staan de duurzaamheidsambities en doelstellingen van de gemeente centraal. Ook worden de beleidsthema's, gebruikte begrippen en de uitgangspunten van het programma uitgelegd.
Hoofdstuk 3: Hier lees je welke thema's (zoals broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit) centraal staan in het uitvoeringsprogramma, waarom deze zijn gekozen, wat de huidige stand van zaken is en welke doelen per thema zijn vastgesteld.
Hoofdstuk 4: Dit hoofdstuk bevat de doelstellingen, KPI's en concrete acties voor het impactgebied gemeentelijke dienstverlening. Onderwerpen zijn onder andere vastgoed, wagenpark, infrastructuur en openbare ruimte, en ingekochte dienstverlening. Je vindt hier wie verantwoordelijk is, wanneer acties plaatsvinden en welke middelen nodig zijn.
Hoofdstuk 5: Hier worden de doelstellingen, KPI's en acties beschreven die horen bij het impactgebied bedrijfsvoering. Denk aan afval binnen de eigen organisatie, mobiliteit van medewerkers en de inkoop van goederen, grondstoffen en diensten.
Hoofdstuk 6: Dit hoofdstuk gaat in op de doelstellingen, KPI's en acties rondom duurzaam inkopen en aanbesteden. Je leest hoe de gemeente via haar inkoopbeleid bijdraagt aan klimaatdoelen.
Hoofdstuk 7: In dit deel vind je de acties die gericht zijn op het vergroten van kennis en bewustwording binnen de organisatie. Ook wordt uitgelegd hoe communicatie het klimaatuitvoeringsprogramma ondersteunt.
Hoofdstuk 8: Dit hoofdstuk beschrijft hoe de voortgang van het programma wordt gevolgd en gemeten. Je leest over de Klimaatmonitor en de manier van rapporteren.
Hoofdstuk 9: Hier wordt uitgelegd wie welke rol heeft in de uitvoering van het programma. Ook komt de Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA) aan bod en wordt beschreven hoe de organisatie is ingericht om het programma succesvol uit te voeren.
Hoofdstuk 10: Dit laatste hoofdstuk geeft inzicht in de financiële onderbouwing van het programma. Je vindt hier informatie over beschikbare middelen, dekking en eventuele aanvullende financiering.

Ambities, doelen en afspraken uit het Klimaatplan

Om een klimaatneutrale organisatie te worden, heeft gemeente Zevenaar een ambitieuze duurzaamheidsdoelstelling opgenomen in het collegeprogramma 2022–2026:

- **CO_2-neutrale organisatie in 2026**: het doel is om de netto-uitstoot van CO_2 volledig te compenseren of te verminderen tot nul. Specifiek voor het vastgoed van de gemeente gaat het om de locaties gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf.

Daarnaast heeft de gemeente zich in het coalitieakkoord en het collegeprogramma 2022–2026 verbonden aan de landelijke klimaatdoelen:

- **55% CO_2-reductie in 2030** ten opzichte van het referentiejaar 2018.
- **50% circulair in 2030**: het doel is om de waarde van grondstoffen en materialen zoveel mogelijk te behouden door hergebruik, recycling en het verminderen van afval.

Om deze doelen te bereiken, richt de gemeente zich op vijf thema's:

1. Broeikasgasreductie
2. Energiereductie
3. Circulariteit
4. Klimaatadaptatie
5. Biodiversiteit

In dit uitvoeringsprogramma worden de acties uitgewerkt die bijdragen aan de eerste drie thema's. De thema's klimaatadaptatie en biodiversiteit worden later verder ingevuld. Dat betekent niet dat ze geen aandacht krijgen. Als bij de uitvoering van acties kansen ontstaan om bij te dragen aan klimaatadaptatie of biodiversiteit, worden die meegenomen. Deze thema's worden alleen nog niet concreet uitgewerkt of gemonitord met kritische prestatie-indicatoren (KPI's).

De drie thema's uit dit uitvoeringsprogramma worden toegelicht in bijlage 2. Op de volgende pagina laat een infographic de hoofdlijnen van het Klimaatplan zien. Het Klimaatplan is te lezen via bijgaande link: Klimaatplan gemeente Zevenaar: 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' (PDF-download).

KLIMAATPLAN GEMEENTE ZEVENAAR

Op weg naar een klimaatneutrale organisatie

Een organisatie waarvan de handelingen, diensten of producten niet bijdragen aan klimaatverandering.

Doel klimaatplan

Het Klimaatplan vormt het kader waarbinnen gemeente Zevenaar het klimaatbeleid en -maatregelen voor haar eigen organisatie kan formuleren en implementeren. Het fungeert als een leidraad en strategisch document dat richting geeft aan de inspanningen van de organisatie om verdere verduurzaming te bevorderen en om de inspanningen te coördineren en te sturen.

Uitgangspunten voor een integrale benadering

1. Verduurzaam transport middelen en vervoers-bewegingen
2. Minder inkopen en als je inkoopt zo duurzaam en circulair mogelijk
3. Afvalstromen beperken en waar mogelijk als grondstof hergebruiken
4. Verduurzamen van gebouwen
5. Energieverbruik reduceren
6. Circulariteit bevorderen
7. Duurzaam gedrag bevorderen
8. De gemeente als launching customer positioneren bij lokale duurzame initiatieven

2018

CO_2-UITSTOOT
- CO_2-voetafdruk = 3.157 ton

ENERGIEVERBRUIK
- Energieverbruik = 3.527 mWh

2020

CO_2-UITSTOOT
- CO_2-voetafdruk = 3.207 ton

ENERGIEVERBRUIK
- Energieverbruik = 3.995 mWh

2022

CO_2-UITSTOOT
- CO_2-voetafdruk = 2.819 ton

ENERGIEVERBRUIK
- Energieverbruik = 3.660 mWh

2023

CIRCULARITEIT
- 3% aandeel hergebruikte grondstoffen
- 0% hoogwaardig hergebruik reststromen

2024

CO_2-UITSTOOT
- CO_2-voetafdruk = 8.643 ton

ENERGIEVERBRUIK
- Energieverbruik = 3.931 mWh

2026

CO_2-UITSTOOT
- Jaarlijks rapporteren van de CO_2-voetafdruk

ENERGIEVERBRUIK
- EED: doorvoeren energie besparingen met < 5 jaar terugverdientijd

CIRCULARITEIT
- Start met circulair uit-vragen bij inkoop en aanbestedingen

2030

CO_2-UITSTOOT
- 20% CO_2-reductie t.o.v. 2018
- 100% CO_2-neutraal

ENERGIEVERBRUIK
- Gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeente-werf 100% aardgasvrij
- 15% energiereductie t.o.v. 2020
- 100% electriciteit uit hernieuw-bare bronnen

CIRCULARITEIT
- 35% aandeel teruggewonnen grondstoffen
- 100% circulariteit uitvragen
- 50% hoogwaardig hergebruik resttromen

2050

CO_2-UITSTOOT
- 55% CO_2-reductie t.o.v. 2018
- 100% fossiel brandstof vrij

ENERGIEVERBRUIK
- 19% energiereductie t.o.v. 2020
- 100% energie uit hernieuw-bare bronnen

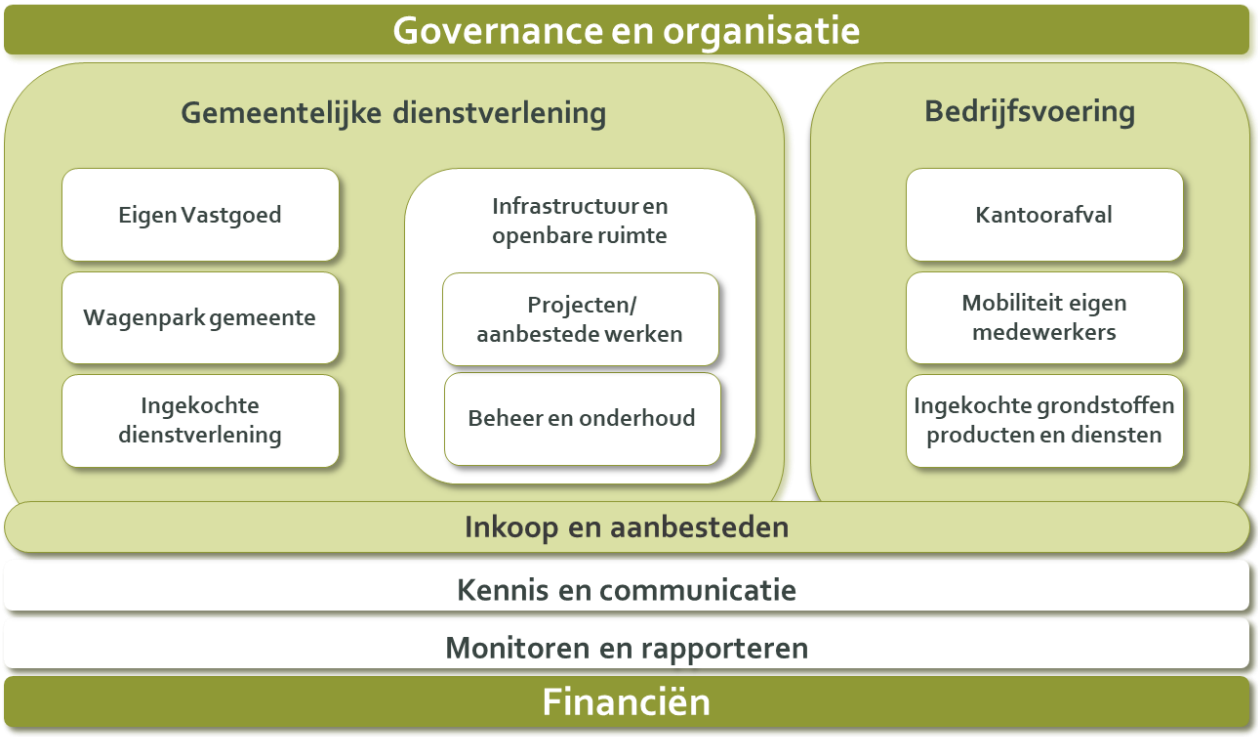
CIRCULARITEIT
- 50% aandeel hergebruikte grondstoffen
- 50% hoogwaardig hergebruik reststromen

GEMEENTE

Figuur 1: Infographic Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie' inclusief resultaten 2018-2023

Uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale organisatie

Om klimaatneutraal te worden, moet de gemeente uiteenlopende acties uitvoeren en maatregelen treffen. Dat wil zij doen op een impactvolle, gestructureerde en goed stuurbare manier. Met inachtneming van de ambities, kaders en doelstellingen uit de voorgaande hoofdstukken is daarom het uitvoeringsprogramma 'Klimaatneutrale organisatie' opgesteld. Hieronder is dit programma schematisch weergegeven, gevold door een korte toelichting op de opbouw en onderdelen.

Figuur 2: schematische weergave uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale organisatie

Impactgebieden

In het uitvoeringsprogramma staan drie inhoudelijke thema's (impactgebieden, in het lichtgroen) centraal:

1. **Gemeentelijke dienstverlening**
   Dit zijn alle diensten die de gemeente Zevenaar levert aan inwoners en bedrijven. Hieronder vallen taken in het fysiek domein, zoals het beheer aan de openbare ruimte, de aanleg van wegen en het vervoer van ingezameld afval van de overslaglocatie naar de verschillende verwerkers. Ook het gemeentelijk vastgoed valt binnen dit thema. Dit betreft gebouwen die de gemeente Zevenaar zelf gebruikt voor haar werkzaamheden, waaronder het gemeentehuis, de Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf.
2. **Bedrijfsvoering**
   Dit omvat alle ondersteunende activiteiten die nodig zijn om de gemeentelijke dienstverlening mogelijk te maken. Denk hierbij aan mobiliteit van medewerkers (woon-werkverkeer en dienstreizen), het afval dat op kantoor ontstaat, en de producten en diensten die worden ingekocht om medewerkers te faciliteren in hun werk, zoals meubilair, papier, ICT-middelen en schoonmaakdiensten.

3. **Inkoop en aanbesteden**
   Dit betreft de procesmatige kant van het inkopen van diensten, werken en producten. De impact van deze activiteiten draagt bij aan de beide andere thema's (externe dienstverlening en bedrijfsvoering), maar wordt hier als afzonderlijk thema behandeld vanwege het strategisch belang van duurzame inkoop.

Voor elk impactgebied zijn doelstellingen vastgesteld en ook kritische prestatie indicatoren (KPI's)[4]. De voortgang monitort de gemeente via de Klimaatmonitor en jaarlijks rapporteert de gemeente dit in de duurzaamheidsrapportage (zie hoofdstuk 8).

Randvoorwaarden

Om de doelstellingen binnen de drie impactgebieden te realiseren, zijn afspraken rond vier randvoorwaarden opgesteld:

1. **Kennis en communicatie**
   Dit betreffen afspraken en acties gericht op bewustwording, kennisontwikkeling en het wegnemen van barrières.
2. **Monitoren en rapporteren**
   Hier staan afspraken over het meten van voortgang en het rapporteren over de resultaten, als ook afspraken hoe hier verder in te groeien.
3. **Governance en organisatie**
   Dit betreffen afspraken over de borging van het programma in de organisatie, inclusief rollen, verantwoordelijkheden en mandaten.
4. **Financiën**
   Inzicht in kosten per maatregel en het reserveren van voldoende budget op het juiste moment.

Het klimaatuitvoeringsprogramma in relatie tot de Klimaatmonitor

Per thema worden de korte- en middellangetermijndoelen (2026 en 2030) besproken, inclusief KPI's waar mogelijk gespecificeerd. De wereld om ons heen verandert snel, waardoor het lastig is om voor de lange termijn (2050) concrete doelstellingen vast te stellen. Door gericht te werken aan de doelen voor 2026 en 2030, wordt echter ook stap voor stap bijgedragen aan de einddoelen voor 2050.

De voortgang op de KPI's wordt gepresenteerd in de Klimaatmonitor, een dashboard met cijfers over klimaatprestaties van de gemeente. De eerste versie bevat data van 2018, 2020, 2022 en 2023. Niet alle doelstellingen zijn (nu al) te kwantificeren. Voor bijvoorbeeld het aandeel hergebruikte grondstoffen wordt in de jaarlijkse duurzaamheidsrapportage een kwalitatieve inschatting gemaakt van de voortgang gemaakt.

[4] *Key performance indicatoren (KPI's) zijn meetbare waarden die laten zien hoe goed een (set aan) acties presteert ten opzichte van vooraf gestelde doelen.*

Gemeentelijke dienstverlening

Gemeentelijke dienstverlening omvat alle taken die de gemeente Zevenaar uitvoert ten behoeve van de leefbaarheid en het welzijn van inwoners en bedrijven. Veel van deze taken brengen milieudruk met zich mee, bijvoorbeeld door CO_2-uitstoot, energieverbruik of het gebruik van grondstoffen. In dit uitvoeringsprogramma zijn daarom specifiek de onderdelen opgenomen die daadwerkelijk milieubelasting veroorzaken.

De volgende onderdelen maken hier onderdeel van uit:

- **Vastgoed** – De gebouwen die de gemeente gebruikt om haar dienstverlening te kunnen uitvoeren.
- **Wagenpark** – De voertuigen en werktuigen die de gemeente inzet bij haar operationele taken.
- **Aanbestede werken** – Projecten in de openbare ruimte, zoals aanleg, onderhoud of verbetering wegen, groen en andere voorzieningen. Daarbinnen onderscheiden we, naast de werken zelf, ook de volgende onderdelen
    - **Energieverbruik voor installaties** – Verbruik van elektriciteit voor bijvoorbeeld verkeersregelingsinstallaties (VRI's), openbare verlichting en gemalen.
    - **Gebruik van (vrijgekomen) grondstoffen** – Met name binnen grond-, weg- en waterbouwprojecten.
- **Ingekochte dienstverlening** – Externe diensten die nodig zijn voor gemeentelijke taken, zoals het vervoer van ingezameld huishoudelijk afval naar verwerkingslocaties.

De doelstellingen en acties voor deze onderdelen binnen de gemeentelijke dienstverlening zijn hieronder verder uitgewerkt.

Vastgoed

Het verduurzamen van vastgoed betekent dat gebouwen energiezuiniger, milieuvriendelijker en toekomstbestendiger worden gemaakt. Dit omvat maatregelen zoals bijvoorbeeld betere isolatie, de inzet van energie-efficiënte installaties en het gebruik van duurzame materialen.

1.1.1 Doelstellingen en KPI's

Op basis van de doelstellingen uit het Klimaatplan, geldende beleidskaders en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd voor het eigen vastgoed (gemeentehuis/Turmac en gemeentewerf), verdeeld over de transitiepaden broeikasgasreductie en energiereductie. Voor circulariteit is geen doelstelling opgenomen. Dit komt doordat in de komende vijf jaar geen grote aankopen of verbouwingen worden verwacht. Als toekomstige plannen van de gemeente wél leiden tot aankoop of aanpassing van vastgoed (bijvoorbeeld bij verhuizing van de gemeentewerf), kan alsnog een doel voor circulariteit worden toegevoegd.

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • 100% elektriciteit uit (lokale) hernieuwbare bronnen	***2026*** • Treffen van energiebesparende maatregelen met <5 jaar terugverdientijd in de gemeentewerf • 15% energiereductie t.o.v. 2020	-

2030 • 100% aardgasvrije warmtevoorziening	***2030*** • 19% energie-reductie t.o.v. 2020 • 100% duurzame energie (warmte, elektriciteit en brandstoffen)	-

Tabel 1: Doelstellingen eigen vastgoed (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf)

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

De gemeente volgt de voortgang en meet de resultaten met de KPI's hieronder. Deze worden bijgehouden in de Klimaatmonitor.

Broeikasgassen:	kg CO_2 per m^2
	Eigen opgewekte zonnestroom – kWh
Energie:	Elektriciteitsverbruik – kWh per m^2
	Warmteverbruik – kWh per m^2

Tabel 2: KPI's eigen vastgoed

De KPI's voor de doelstellingen op het gebied van broeikasgassen en energiebesparing zijn opgenomen in de Klimaatmonitor. De strategisch vastgoedbeheerder is verantwoordelijk voor het aanleveren van de gegevens, het monitoren van de voortgang en bijsturen waar nodig. Ook zorgt hij of zij voor de rapportage in de duurzaamheidsrapportage.

1.1.2 Acties

Om de doelstellingen voor vastgoed te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit, verdeeld over drie pijlers:

1. Verduurzamen door vastgoedingrepen
2. Verduurzamen door te sturen op gebruik en gedrag
3. Inzicht krijgen in data en op basis daarvan bijsturen

	Acties pijler 1 – Verduurzaming door vastgoedingrepen	Draagt bij aan	Verantwoordelijk voor uitvoering	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Isoleren dak Turmac Cultuurfabriek** in combinatie met herstel lekkage(s) en het vervanging van de daklichten en de zonnepanelen.	CO_2- en energiereductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Vastgoed Functie : Strategisch vastgoedbeheerder	2026	-		Financiering reeds georganiseerd in 2025 via de Bestemmingsreserve Duurzaamheid[5]
2	**Update Integraal Accommodatieplan (IAP),** inclusief geactualiseerde routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed.	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Vastgoed Functie : Strategisch vastgoedbeheerder	2026	-		
3	**Nemen EML maatregelen,** Na besluit over verplaatsing gemeentewerf helder is en als terugverdientijd reëel is	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Vastgoed Functie : Strategisch vastgoedbeheerder	2026	-		
4	**Onderzoek aanschaf tweede warmtepomp** Voor gemeentehuis/Turmac: benodigd vermogen, type, impact op elektriciteitsverbruik en netcongestie.	CO_2-reductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Vastgoed Functie : Strategisch vastgoedbeheerder	2026 -2027	€ 15.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen

Tabel 3: Acties pijler 1 vastgoed

[5] *De gemeenteraad heeft in september 2022 een bestemmingsreserve voor duurzaamheid vastgesteld. Deze reserve is bedoeld voor extra klimaatmaatregelen om de klimaatdoelen te halen. Om dit geld te gebruiken, moet het college een voorstel doen aan de gemeenteraad waar in staat waarvoor het geld wordt ingezet..*

	Acties pijler 2 – Verduurzamen door te sturen op gebruik en gedrag	Draagt bij aan	Verantwoordelijk voor uitvoering	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	Deelname Nationale Warme truien-dag.	Energiereductie	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Projectmedewerker Duurzaamheid	jaarlijks	-		
2	Plaatsen van stickers op apparatuur met het verzoek deze uit te zetten na gebruik.	Energiereductie	Domein : Dienstverlening en Bedrijfsvoering Team : Intern Beheer Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker intern beheer	2026	€ 1.000	Ja	Transitiebudget Duurzaamheid - exploitatielasten
3	Plaatsen van stickers op ramen dat deze niet open mogen i.v.m. het klimaatbehandelingssysteem.	Energiereductie	Domein : Dienstverlening en Bedrijfsvoering Team : ISF Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker Facilitair	2026	€ 500	Ja	Transitiebudget Duurzaamheid - exploitatielasten

Tabel 4: Acties pijler 2 vastgoed

	Acties pijler 3 – Inzicht in data eigen vastgoed en sturen op data	Verantwoordelijk	Jaar	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	Koppeling verbruiksgegevens via API als eis opnemen bij het afsluiten van een nieuw energiecontract om handmatige stappen te voorkomen.	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Vastgoed Functie : Strategisch vastgoedbeheerder	*2028 (gas)* *2032 (elektra)*	-		
2	Meetfrequentie verhogen naar twee of vier keer per jaar om de monitoring in het rapportagejaar te verbeteren.	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Beleidsmedewerker Duurzaamheid	2026	-	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen

Tabel 5: Acties pijler 3 vastgoed

1.1.3 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget hiervoor nodig is, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 16.500	€ 16.500	-

Tabel 6: Budgetoverzicht eigen vastgoed

Wagenpark

Met het wagenpark van de gemeente bedoelen we alle voertuigen, werktuigen en het materieel die gemeente Zevenaar inzet voor haar dienstverlening. Denk hierbij aan voertuigen, apparaten en machines die worden gebruikt voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ook auto's van toezichthoudende en controlerende teams vallen hieronder. Voor de leesbaarheid gebruiken we in dit programma het woord 'wagenpark' als verzamelterm.

1.1.4 Doelstellingen en KPI's

Op basis van de doelstellingen uit het Klimaatplan en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd voor het wagenpark, verdeeld over de drie transitiepaden:

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • 20% CO_2-reductie door elektrificatie t.o.v. 2018 • Bij vervanging altijd de meest CO_2-besparende variant uitvragen	2026 • 100% inzicht in brandstof- en elektriciteitsverbruik van het wagenpark	**2026** -
2030 • Volledig CO2-neutraal wagenpark	**2030** • 19% minder brandstof- en elektriciteitsverbruik in 2030 t.o.v. 2020 door efficiënter laden en gebruik van het wagenpark	**2030** • 100% zo hoogwaardig mogelijk hergebruik reststromen uit werkplaats, waarbij is afgewogen op hoogst mogelijke trede van de R-ladder[6].

Tabel 7: Doelstellingen wagenpark

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

Voor het toetsen van de voortgang en het meten van de resultaten ten opzichte van de doelstellingen, worden de onderstaande KPI's gemonitord in de Klimaatmonitor:

Broeikasgassen:	kg CO_2 per inwoner
Energie:	Elektriciteitsverbruik – kWh per inwoner
Circulariteit:	% hoogwaardig hergebruik reststroom uit verduurzaming

Tabel 8: KPI's wagenpark

De KPI's voor de doelstellingen op het gebied van broeikasgassen en energiebesparing zijn opgenomen in de Klimaatmonitor. De KPI's voor circulariteit worden nu nog niet bijgehouden. Dit wordt als actie opgenomen bij de acties voor Monitoring. De Coördinator Groen en Grijs is verantwoordelijk voor het aanleveren van de gegevens, het monitoren van de voortgang en bijsturen waar nodig. Ook zorgt hij of zij voor de rapportage in de duurzaamheidsrapportage.

[6] *De R-ladder is een afwegingsmodel met 6 treden om circulaire strategieën toe te passen, waarbij geldt dat hoe hoger op de R-ladder, hoe meer circulair een strategie is, dat wil zeggen dat er meer grondstof bespaard en meestal ook minder energie verbruikt wordt.*

1.1.5 Acties

Om de doelstellingen voor het wagenpark te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit, verdeeld over vier pijlers:

1. **Elektrificatie van het wagenpark**
    a. Werken volgens de afspraken uit het Schone Lucht Akkoord
    b. Elektrificatie van het wagenpark bij inkoop en aanbesteden
2. **Verduurzamen van de werkplaats**
    a. Kiezen voor (her)gebruik van materialen
    b. Opzetten van een recyclingprogramma voor reststoffen
3. **Optimalisatie van het gebruik van het wagenpark**
    a. Training in zuinig rijden, gericht op efficiënt professioneel (vak)gebruik
    b. Inzetten van software voor ritplanning, om routes te optimaliseren en het aantal kilometers te beperken
4. **Inzicht in data en sturen op data**

	Acties Pijler 1- Elektrificatie van het wagenpark	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	Betrekken Coördinator Grijs en Groen bij de SLA-werkgroep en afstemming met Klimaatuitvoeringsprogramma	CO_2-reductie, energiereductie	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Coördinator Grijs en Groen	2026	-		
2	Investeringsagenda en nieuwe doelstellingen voor voertuigvervanging actualiseren op basis van recente elektrificatie-impuls van materieel en voertuigen	CO_2-reductie, energiereductie	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Coördinator Grijs en Groen	2026	-		

Tabel 9: Pijler 1 wagenpark

	Acties Pijler 2 – Verduurzamen van de werkplaats	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	Inventariseren en onderzoeken van materiaalgebruik en hergebruik: • In kaart brengen van gebruikte materialen en onderdelen. • Onderzoeken hoe materiaalsoorten en onderdelen kunnen worden verminderd en gestandaardiseerd. • Verkennen van mogelijkheden voor hergebruik in de werkplaats. • Benodigde opslagruimte voor her te gebruiken materialen inschatten. • Onderzoeken inzet coverbanden, inclusief milieueffecten en kosten-batenanalyse. • Onderzoek naar optimalisatie van recycling reststromen uit de werkplaats via betere afvalscheiding en nieuwe (lokale/regionale) afzetkanalen.	Circulair	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Magazijnbeheerder	2026	30.000	ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
2	Onderzoek naar inzet energiezuinige en elektrische apparatuur bij vervanging van	CO_2-reductie, energiereductie	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer	2026	N.t.b.		

	voertuigen (bijvoorbeeld een elektrische knijparm op een brandstof aangedreven vrachtwagen)		Functie : Coördinator Grijs en Groen	bij iedere aanbesteding			
3	Onderzoek naar inzet oppervlakte, c.q. hemelwater bij schoonmaakwerkzaamheden op de werkplaats (afhankelijk van evt. verhuizing)	circulair	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Coördinator Grijs en Groen	2027	N.t.b.		

Tabel 10: Pijler 2 wagenpark

	Acties Pijler 3 – Optimalisatie van het gebruik van het wagenpark	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	Organiseren van een training 'vakgericht zuinig rijden' voor 60 medewerkers met chauffeurstaken of die dienstreizen maken.	CO_2-reductie, energiereductie	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Coördinator Grijs en Groen	2026	€ 30.000	Ja	Opleidingsbudget Openbare Werken
2	Onderzoek naar softwaretoepassingen voor ritplanning en vermindering van het aantal te rijden kilometers.	CO_2.reductie, energiereductie	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Coördinator Grijs en Groen	2027	-		

Tabel 11: Pijler 3 wagenpark

	Acties Pijler 4 – Inzicht in data en sturen op data	Verantwoordelijk	Jaar	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	Meting van opgeladen elektriciteit via een gestandaardiseerd invulformulier of app.	Domein : Dienstverlening en Bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning	2026	€ 5.000	ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen

	Gegevens koppelen aan de Klimaatmonitor voor beter inzicht in energieverbruik.	Cluster : Informatie, Secretariaat en Facilitair Functie : BI-team				
2	Registratie van kilometers of draaiuren en brandstofverbruik per voertuig (op kenteken) voor beter prestatiemanagement. Verkennen mogelijkheden koppeling automatische registratie in app/dashboard.	Domein : Fysiek Team : Openbare Werken Cluster : Wagenparkbeheer Functie : Coördinator Grijs en Groen	2027	-		

Tabel 12: Pijler 4 wagenpark

1.1.6 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget hiervoor nodig is, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 65.000	€ 65.000	-

Tabel 13: Budgetoverzicht wagenpark

Infrastructuur en openbare ruimte

De infrastructuur in gemeente Zevenaar bestaat uit fysieke voorzieningen zoals wegen, bruggen, rioleringen straatverlichting en kabels. Deze zijn belangrijk voor het goed functioneren van de gemeente. De openbare ruimte omvat alle plekken die voor iedereen toegankelijk zijn, zoals parken, pleinen, stoepen en speelplaatsen. Gemeente Zevenaar bouwt, beheert, onderhoudt of vernieuwt deze infrastructuur en openbare ruimtes. Dit zorgt voor een veilige, aantrekkelijke en goed werkende omgeving voor inwoners en bedrijven.

1.1.7 Doelstellingen en KPI's

Op basis van de doelstellingen uit het Klimaatplan, de doelstellingen uit het IBOR en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd voor infrastructuur en de openbare ruimte, verdeeld over de drie transitiepaden:

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt de CO_2-Prestatieladder trede 3 (handboek 4.0) uitgevraagd. • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt minimaal 30% inzet van zero-emissiebouwmaterieel geëist.	-	**2028** • Circulariteit wordt bij 100% van de inkoop- en aanbestedingen meegenomen. • Alle grondstof- en materiaalstromen zijn in kaart gebracht (100% inzicht). • Minimaal 35% van de gebruikte grondstoffen bestaat uit teruggewonnen materialen. • Minimaal 35% van de reststromen wordt hoogwaardig hergebruikt.
2030 • De volledige CO_2-uitstoot is in kaart gebracht (100% inzicht) – hoe eerder, hoe beter. • 55% CO_2-reductie t.o.v. 2018 • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt minimaal 50% inzet van zero-emissie bouwmaterieel geëist.	-	**2030** • Minimaal 50% van de gebruikte grondstoffen bestaat uit teruggewonnen materialen. • 50% van de reststromen wordt hoogwaardig hergebruikt.

Tabel 14: Doelstellingen infrastructuur en openbare ruimte – projecten, aanbesteden werken en beheer en onderhoud

Voor circulariteit is 2028 als doeljaar vastgesteld. De voorbereidingen om deze doelstelling te realiseren vragen capaciteit die nu nodig is voor het op orde brengen van basistaken. Zodra deze taken zijn afgerond, kan de doelstelling voor circulariteit worden opgepakt.

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

Voor het toetsen van de voortgang en het meten van de resultaten ten opzichte van de doelstellingen, worden de onderstaande KPI's gemonitord in de Klimaatmonitor:

Broeikasgassen:	kg CO_2 per inwoner
	Materieel: kg CO_2 van materieel per gewerkt uur
	M*ateriaal:* kg CO_2 per m^2 gerenoveerd GWW-onderdeel
Circulariteit:	% secundair (hergebruikt /gerecycled / biobased) materiaalgebruik
	% reststromen hoogwaardig hergebruikt
	kg afval per inwoner verbrand
	kg afval per inwoner gerecycled/hoogwaardig hergebruikt

Tabel 15: KPI's infrastructuur en openbare ruimte

1.1.8 Acties

Om de doelstellingen voor infrastructuur en de openbare ruimte te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit, verdeeld over drie pijlers:

1. **De eigen keten en processen optimaliseren**
   De gemeente verbetert haar interne werkwijzen en samenwerking, zodat duurzaamheid en circulariteit structureel worden meegenomen in het dagelijks werk.
2. **Inzetten op beproefde en vernieuwende oplossingen**
   a. Kennis uit de markt halen – De gemeente benut kennis en ervaring van marktpartijen via marktconsultaties en samenwerking.
   b. Keuze voor nieuwe oplossingen en materialen – Er wordt ruimte gemaakt om nieuwe, duurzame technieken en materialen te testen en toe te passen.
3. **Inzicht in data en sturen op data**

	Acties Pijler 1 – De eigen keten en processen optimaliseren	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**Aanstellen medewerker duurzaamheid (focus op CO_2-reductie en circulariteit).** Als materiedeskundige (schaal 9).	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Functie : Teammanager	jaarlijks	€ 92.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
2	**Toepassen Ambitieweb DuurzaamGWW** Standaard toepassen bij werken en projecten met een waarde vanaf 1 miljoen euro. Bij raamcontracten vanaf ingaan nieuw contract.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseurs	2026	-		
3	**Levensduurprogrammering (assetmanagment)** Methodiek toepassen waardoor projecten kunnen worden uitgesteld waar vernieuwende beheer- en onderhoudsmethoden mogelijk	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseurs	2026	-		

	zijn zonder dat risico's toenemen.						
4	**Standaard schouw en teamoverleg b**ij projecten om hergebruikmogelijkheden van bestaande materialen in kaart te brengen.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseurs	2026	-		
5	**Incorporeren en volgen routekaart 'basis' uit programma SEB. Eisen CO_2-neutraal vervoer en materieel** volgens deze routekaart standaard uitvragen bij de werkzaamheden door aannemers.	CO_2-reductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseurs (werkgroep SEB)	2026	N.t.b.		
6	**Onderzoek elektrische oplaadstations** in de gemeente Zevenaar voor aannemers die voor ons werken op kansrijke locaties.	CO_2-reductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Civiel Functie : Adviseur Civiel	2027	€ 30.000	ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
7	**Actief voorraadgegevens beheren** Voor de regionale Grondstoffenbank door hoeveelheden en productspecificaties te verzamelen en te registreren.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseurs	2027	-		
8	**Inventarisatie fossiel aangedreven materieel** Materieel dat op brandstoffen draait faseren we stapsgewijs uit door vervanging met elektrische alternatieven.	CO_2-reductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Medewerker Duurzaamheid	2027	-		

9	**Voorschriften vrijkomende materialen** Vastleggen voor aannemers over de omgang met vrijkomende materialen met opties voor tijdelijke opslag op een eigen locatie of garantie op hoogwaardige recycling.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseurs	2027	N.t.b.		
10	**Onderzoeken hoe bermmaaisel hoogwaardig kan worden ingezet** In contracten met aannemers en in eigen werkprocessen opnemen dat vanaf 2030 als het bermmaaisel wordt ingezet als bodemverbeteraar, mits juridisch haalbaar.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Groen Functie : Adviseur Groen	2030	N.t.b.		

Tabel 16: Pijler 1 infrastructuur en openbare ruimte

	Acties: pijler 2 – Inzetten op beproefde en vernieuwende oplossingen	**Draagt bij aan**	**Verantwoordelijk**	**Wanneer**	**Kosten**	**Dekking ja/nee**	**Dekking**
A Kennis uit de markt halen							
1	**Standaard een marktconsultatie** Voorafgaand aan aanbesteding van projecten van meer dan 2 miljoen euro, bij meerjarige raamcontracten voor beheer en onderhoud en bij projecten waarin meerdere disciplines samenwerken.	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ werkvoorbereiders	2026	-		

2	**Toepassen circulaire rioolbuizen** Bijvoorbeeld via relining, renovatie met spuitbeton of met beschermdelen van glasvezelversterkt kunststof (GVK).	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Water Functie : Projectleiders/ werkvoorbereiders	2026	-		
3	**Eisen CO_2-Prestatieladder trede 3 (handboek 4.0)** Bij alle inkoop- en aanbestedingsprocedures.	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ werkvoorbereiders (werkgroep SEB)	2026	-		
4	**CO_2-reductie in onderhoudscontracten** In contracten leggen we vast dat de aannemer jaarlijks de eigen CO_2-uitstoot moet verminderen.	CO_2-reductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : alle clusters Functie : Projectleiders/ werkvoorbereiders (werkgroep SEB)	2026	-		
5	**Vervanging speeltoestellen in beeld** We hebben de vervangingsopgave van speeltoestellen en aanvragen uit gebiedsontwikkeling in kaart. We voeren marktanalyses uit naar circulaire en natuurlijke alternatieven.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Groen Functie : Adviseur Groen en Leefomgeving	2026	-		
6	**Energiebesparing bij gemalen** Onderzoek innovatieve oplossingen om energieverbruik van gemalen te verlagen. De resultaten nemen	Energiereductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Water Functie : Adviseur Riolering en Water	2028	-		

	we op in de investeringsagenda voor beheer, onderhoud of vervanging.						
B. Keuze voor nieuwe oplossingen en materialen							
1	**Standaard brugvervanging met raadplegen Bruggenbank en de inzet van circulaire bruggen als eerste optie** Bruggen van gerecyclede materialen of hergebruikte bruggen van elders.	CO_2-reductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ werkvoorbereiders	2026	-		
2	**Productbladen gebruiken van BouwCirculair** Voor beton, asfalt, straatbaksteen en openbare verlichting om minimumeisen voor circulariteit en CO_2-reductie te stellen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ werkvoorbereiders	2026	N.t.b.		
3	**Verkennen nieuwe KCI-roadmaps, opnemen maatregelen die aansluiten op doelen en doelstellingen Klimaatneutrale organisatie** Voor klimaatneutrale en circulaire infrastructuur (wegverharding, riolering, kunstwerken, weg-, dijk- en spoormaterieel) en selecteren en implementeren maatregelen uit fase 3 en 4.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Civiel Functie : Medewerker Duurzaamheid i.s.m. werkgroep SEB	2026	N.t.b.		
4	**Optimaliseren grondstromen** Door grond te verversen, op te waarderen met zand, mest of	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken	2026	N.t.b.		

	compost, en te laten rusten vermindert de behoefte aan grondtransport en verlaagt de CO_2-uitstoot.		Functie : Projectleiders/ Adviseur Groen en Leefomgeving				
5	**Overtollige verkeersborden verwijderen** Herbruikbare borden opslaan en opnieuw stickeren, anders recycling.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Civiel Functie : Adviseur Civiel	2026	N.t.b.		
6	**Standaard circulaire afvalbakken** Onderzoek naar circulaire afvalbakken en de resultaten verwerken in het *Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)*.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Civiel Functie : Adviseur Afval	2026	€ 35.000		Klimaatuitvoeringsmiddelen
7	**Rioolbuizen van gerecycled betongranulaat** Standaard toepassen of 100% gerecycled PVC, wanneer relining of renovatie met spuitbeton niet mogelijk is.	CO_2-reductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Water Functie : Adviseur Riolering en Water	2027	N.t.b.		
8	**Installeren bewegingssensoren** Op verlichting bij fietspaden en andere locaties waar verlichting alleen nodig is bij aanwezigheid van gebruikers.	Energiereductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Civiel Functie : Adviseur Civiel	2027	N.t.b.		
9	**Conserveren lichtmasten** Standaard met urinebestendige coating om de levensduur te verlengen.	CO_2-reductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Civiel Functie : Adviseur Civiel	2027	N.t.b.		

10	**Onderzoek naar mogelijkheid toepassing Gerecycled betonpuin met glasparels** Toe te passen in fietspaden**,** wat leidt tot minder benodigde verlichting en dus energiebesparing.	Energiereductie , circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseur Civiel	2028	N.t.b.		
11	**Pilotprojecten met soorten asfaltverharding** Onder andere op plantaardige basis en koud en laagtemperatuur asfalt om de milieu-impact te verlagen.	Circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ adviseur Civiel	2028	N.t.b.		

Tabel 17: Pijler 2 infrastructuur en openbare ruimte

	Acties pijler 3 – Inzicht in data en sturen op data	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**MilieuKostenIndicator (MKI) te berekenen en te verbeteren voor straatstenen.** Volgens 4-stappenplan MKI en keuze straatstenen hierop baseren	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Projecten/Werken Functie : Medewerker Duurzaamheid BFL	2026/2027	€ 20.000	ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
2	**Standaard dataregistratie uitvragen in projecten** (gegevens over aangebrachte en verwijderde materialen en het ingezet materieel).	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Projecten/Werken Functie : Medewerker Duurzaamheid BFL	2027	-		
3	**Levenscycluskostenanalyse uitvoeren of aanschaffen** (bij 15 gekozen impactvolle materialen of objecten een analyse uitvoeren van de totale kosten van de levensduur,	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Projecten/Werken Functie : Medewerker Duurzaamheid BFL	2027	€ 30.000	ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen

	inclusief onderhoud en verwerking aan het eind (TCO).						
4	**Structurele en uniforme dataregistratie en opbouwen van een database**. Onderzoek of bestaande systemen, zoals de projectmodule van BouwCirculair, hiervoor geschikt zijn.	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Projecten/Werken Functie : Medewerker Duurzaamheid BFL	2027	-		
5	**Meetsystematiek opstellen voor materiaalverbruik en materieelgebruik** op basis van beheertaken en de beschikbare data om het verbruik van materiaal en gebruik van materieel goed te kunnen volgen.	CO_2- en energiereductie en circulariteit	Domein: : Fysiek Team : BFL Cluster : Projecten/Werken Functie : Medewerker Duurzaamheid BFL	2027	-		

Tabel 18: Pijler 3 infrastructuur en openbare ruimte

1.1.9 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget hiervoor nodig is, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 575.000	€ 575.000	-

Tabel 19: Budgetoverzicht infrastructuur en openbare ruimte

Voor de functie medewerker Duurzaamheid wordt voor 2026 en 2030 1,0 fte dekking gevonden in structureel budget vanuit de klimaatuitvoeringsmiddelen vanuit het Rijk. De klimaatuitvoeringsmiddelen zijn vooralsnog beschikbaar tot en met 2030.

Ingekochte dienstverlening

Gemeente Zevenaar koopt verschillende diensten in die nodig zijn voor de uitvoering van haar taken voor inwoners en bedrijven. Voorbeelden zijn het vervoer van ingezameld afval naar verwerkingslocaties en leerlingenvervoer binnen het sociaal domein.

Deze categorie wordt apart behandeld in het uitvoeringsprogramma, omdat de gemeente hier zelf opdrachtgever is en dus invloed heeft op duurzame contractvoorwaarden en de uitvoering van de dienstverlening. Niet alle vormen van dienstverlening vallen binnen deze scope. De inzameling van huishoudelijk afval gebeurt door Reinigingsdienst De Liemers (RDL), een samenwerkingsverband van Zevenaar en Montferland. Deze dienst wordt niet ingekocht, maar uitgevoerd door een aparte organisatie. Daarom vallen de bijbehorende contracten buiten dit programma. Ook de verwerking van huishoudelijk afval valt buiten deze categorie, omdat dit – zoals het Klimaatplan aangeeft – geen onderdeel is van de eigen bedrijfsvoering van de gemeente.

1.1.10 Doelstellingen en KPI's

Op basis van het Klimaatplan en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd voor ingekochte diensten, verdeeld over de drie transitiepaden:

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt de meest CO_2-besparende optie uitgevraagd. • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt CO_2-neutraal vervoer door contractanten en leveranciers gestimuleerd. Vanaf 2027 stellen we dit verplicht.	**2026** • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt groene stroom uitgevraagd.	-
2030 • 55% CO_2-reductie ten opzichte van 2018 door bij alle inkoop- en aanbestedingen de meest CO_2-besparende optie uit te vragen.	**2030** • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt groene stroom uit 100% hernieuwbare energie van Nederlandse bodem uitgevraagd.	-

Tabel 20: Doelstellingen ingekochte dienstverlening

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

Voor ingekochte diensten zijn geen KPI's vastgesteld. Dit komt doordat er voor 2026 geen meetbare doelen zijn, behalve de inspanningsverplichting om broeikasgasreductie en groene energie mee te nemen in aanbestedingen. Het aantal contracten in deze categorie is beperkt en het is nog niet duidelijk of er contractvernieuwing plaatsvindt. Voor 2030 gelden de hoofddoelstellingen. Door deze op te nemen, zorgt de gemeente ervoor dat nieuwe contracten bijdragen aan deze doelen. In de actielijst richt de gemeente zich op het verkrijgen van inzicht en overzicht. Als dat nodig blijkt, wordt alsnog een KPI opgenomen.

1.1.11 Acties

Om de doelstellingen voor ingekochte dienstverlening te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit:

	Acties	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Dienstverleningscontracten** Alle relevante dienstverleningscontracten in kaart brengen.	CO_2- en energiereductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	2026	-		
2	**Data gedreven inkopen** Actief gebruiken van inzichten uit de *Klimaatmonitor* om te sturen op duurzame inkoop- en aanbesteding.	CO_2- en energiereductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2026	-		
3	**Structureel data opvragen** Als onderdeel van contractmanagement structureel data opvragen bij leveranciers over de CO_2- en energiedruk bij uitvoering werkzaamheden.	CO_2- en energiereductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2026	-		
4	**Verplichten CO_2 neutraal vervoer in inkoop- en aanbestedingen** Door contractanten en leveranciers bij dienstverlening	CO_2- en energiereductie	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Afval Functie : Medewerker Inkoop	Vanaf 2027	-		

Tabel 21: Acties ingekochte dienstverlening

1.1.12 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. Voor Dienstverlening zijn op dit moment geen acties geformuleerd die om extra financiële middelen vragen.

Bedrijfsvoering

Onder het thema bedrijfsvoering vallen verschillende onderdelen. Deze onderdelen ondersteunen de interne organisatie en de manier waarop de gemeente haar werkzaamheden uitvoert:

- Kantoorafval en de afvalinzameling op gemeentelijke vastgoedlocaties;
- Woon- en werkverkeer en dienstreizen van medewerkers van de gemeente Zevenaar;
- Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten voor de interne organisatie, zoals kantoorartikelen en catering.

Afval eigen organisatie

Op de vastgoedlocaties van de gemeente Zevenaar ontstaat afval door dagelijkse werkzaamheden en processen. Dit betreft afvalstromen zoals papier, plastic, elektronisch afval, inkt- en tonercartridges en overige kantoorbenodigdheden. De gemeente wil de hoeveelheid afval verminderen en het resterende afval zo hoogwaardig mogelijk verwerken.

Onder *afval eigen organisatie* verstaan we het voorkomen, inzamelen en verwerken van afvalstromen binnen de eigen locaties. Dit geldt ook voor afval van huurders die op gemeentelijke locaties werken.

1.1.13 Doelstellingen en KPI's

Op basis van het Klimaatplan en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd voor Afval eigen organisatie, verdeeld over de drie transitiepaden:

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • 20% reductie van afvalverbranding door betere scheiding van kantoorafval		**2026** • 20% hoogwaardige recycling van afvalstromen.
2030 • 50% reductie van afvalverbranding door betere scheiding van kantoorafval		**2030** • 50% hoogwaardige recycling van afvalstromen

Tabel 22: Doelstellingen afval eigen organisatie

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

De gemeente volgt de voortgang en meet de resultaten met de onderstaande KPI's. Deze worden bijgehouden in de Klimaatmonitor.

Broeikasgassen:	kg CO_2 door verbranding van restafval per inwoner[7]
Circulariteit:	% Hergebruikte of hoogwaardig gerecyclede grondstoffen
	kg Hoeveelheid afval

Tabel 23: KPI's afval eigen organisatie

[7] Door het aantal kg verbrand restafval te delen door het aantal inwoners in de gemeente, krijgen we een cijfer dat meer zegt over de relatieve toename of afname van het CO_2-uitstoot. Aangezien het totaal van fte van gemeente Zevenaar, het aantal bezoekers en het aantal huurders samen niet bekend is, is gekozen voor het delen door het aantal inwoners.

1.1.14 Acties

Om de doelstellingen voor *afval eigen organisatie* te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit, verdeeld over de twee pijlers:

a. Vermindering van afval

b. Bewustwording duurzaam weggooi-gedrag

	Acties pijler 1 – Verminderen van afval	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Uitvoeren marktonderzoek** om afval te voorkomen, hoogwaardig hergebruik te stimuleren en aan te sluiten bij lokale circulaire initiatieven. Vaststellen wat 'hoogwaardig' hergebruik betekent.	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	€ 5.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
2	**Vraag en aanbod van goederen en producten bij elkaar brengen** Overzicht maken van overbodige materialen en producten en een interne marktplaats opzetten om hergebruik mogelijk te maken	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	-		
3	**Afvalinzamelstructuur gebouwen aanpassen** Op grondstof mono-stromen: Uniforme afvalbakken plaatsen	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	€ 5.000	Ja	Transitiebudget Duurzaamheid
4	**Voedselverspilling voorkomen bij** het bestellen van lunches, koffie en thee bij vergaderingen en bijeenkomsten. Verbeteren bestel- en annuleringsproces, aanbod aanpassen voor langere houdbaarheid en onderzoek	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2027	-		

	deelname aan app zoals Too Good To Go						
5	**Eén keer per half jaar een afval-expeditie:** het langslopen van het proces van inzamelen en aanbieden van afvalstromen in het gemeentehuis: Welke stromen vallen op, welke vervuiling valt op? Hierop bijsturen.	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	-		
6	**In aanbestedingen en inkoop leveranciers verplichten om bij aflevering verpakkingen weer mee te nemen,** en producten terug te nemen ter verwerking bij einde levensduur (bv retoursysteem).	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2027	-		
7	**Mono-reststromen leveren aan lokale initiatieven** die dit kunnen hergebruiken. Oproep doen, uitzoeken welke stromen zij kunnen gebruiken, levering(en) organiseren. Bijvoorbeeld afgeschreven kantoormeubilair of ICT apparatuur, maar ook koffiedroesem, gebruikte papieren bekers	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2028	-		
8	**Centraal verzamelen en monitoren van uitgaande stromen** bedrijfsvoering naast reguliere afvalregistratie (bijvoorbeeld afdanken /	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	-		

	hoogwaardig hergebruik van IT-middelen)						

Tabel 24: Acties pijler 1 - Afval eigen organisatie

	Acties pijler 2 – Bewustwording duurzaam weggooi-gedrag	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Communicatie introductie & 'coaching' gedrag** bij introductie nieuwe inzamelstructuur	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	-		
2	**Communicatie over resultaten delen in gemeentehuis**. Inzicht creëren in het hoeveelheid afval per persoon (GFT/Restafval/Plastic/Papier/ ETC.)	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Beleidsmedewerker Duurzaamheid Uitvoering: Communicatie (team Communicatie)	2026	-		
3	**Deelname aan De Week Zonder Afval en de Week van de CE.**	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Projectmedewerker Duurzaamheid	Jaarlijks	-		
4	**Communicatiematerialen opstellen voor bevorderen afvalscheiding.**	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair Uitvoering: Communicatie (team Communicatie)	2026	-		

Tabel 25: Acties pijler 2 - afval eigen organisatie

1.1.15 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget hiervoor nodig is, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 10.000	€ 10.000	-

Tabel 26: Budgetoverzicht Afval eigen organisatie

Mobiliteit medewerkers

Onder 'Mobiliteit medewerkers' verstaat de gemeente Zevenaar het woon-werkverkeer en de dienstreizen van medewerkers. De gemeente wil deze reizen zo duurzaam mogelijk maken

1.1.16 Doelstellingen en KPI's

Op basis van het Klimaatplan en de huidige situatie (zie bijlage 3) stelt de gemeente de volgende doelstellingen op voor mobiliteit van medewerkers. Deze doelstellingen horen bij het transitiepad CO_2-reductie. De transitiepaden energiereductie en circulariteit zijn hier niet van toepassing of hebben nauwelijks invloed.

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • 20% CO_2-reductie ten opzichte van 2018 door meer duurzame vervoersbewegingen in combinatie met thuiswerken	-	-
2030 • 50% reductie CO_2 t.o.v. 2018 door keuze voor duurzame vervoersopties in combinatie met thuiswerken	-	-

Tabel 27: Doelstellingen mobiliteit medewerkers

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

De gemeente volgt de voortgang en meet de resultaten met de onderstaande KPI's. Deze worden bijgehouden in de Klimaatmonitor.

Broeikasgassen:	☁ kg CO_2 – uitstoot per fte

Tabel 28: KPI's Mobiliteit medewerkers

1.1.17 Acties

Om de doelstellingen voor *mobiliteit medewerkers* te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit, verdeeld over de twee pijlers die ook de kaders bepalen:

A. Duurzame mobiliteit
B. Thuiswerken

	Acties pijler 1 – Duurzame mobiliteit	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Woon-werk & zakelijk verkeer: organiseren deelname aan mobiliteitschallenge** om medewerkers bewust te maken van hun mobiliteitskeuzes en inzicht te krijgen in mobiliteitsgedrag voor verdere verduurzaming van de mobiliteitsregeling.	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur Uitvoering: Projectmedewerker Duurzaamheid (cluster communicatie)	2027 en 2029	€ 30.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
2	**Woon-werkverkeer: Evalueren huidige- en onderzoeken doorontwikkeling verduurzaming mobiliteitsregeling;** uitvoeren mobiliteitsscan (bv via software Fynch), scenario-analyses uitvoeren en op basis van uitkomsten vervolgmaatregelen kiezen voor de regeling.	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : Salarisadministrateur	2027	€ 3.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
3	**Mogelijkheden onderzoeken mobiliteitsapp** die automatisch km-registratie en	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O	2027	-		

	uitgestoten CO_2 medewerkers registreert en koppelbaar is met Youforce, Power BI.		Functie : Salarisadministrateur				
4	**Korting bij aanschaf (elektrische) fiets:** Afspraken met lokale leverancier van (elektrische) fietsen voor korting voor medewerkers bij aanschaf elektrische fiets binnen de IKB	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur	2026	-		

	Acties pijler 2 – Thuiswerken	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Stimuleren thuiswerken** Stimuleren dat medewerkers niet reizen als dat niet nodig is (remote werken). Onderzoeken of normbepaling nodig/ moet komen. (percentage voor thuis / op kantoor werken).	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur	2027	-		
2	**Onderzoeken ruimte WKR regeling duurzame goederen-aanschaf** Onderzoeken of WKR-regeling meer ruimte biedt voor koppeling aan IKB in combinatie met duurzame goederen (zoals digitale notitieblokken, Infrarood warmtematten op werkplek, etc.)	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur	2026	-		
3	**Afspraken maken met lokale leverancier (voor korting van)**	CO_2-reductie en circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning	2027	-		

	levering van tweedehands kantoormeubilair vallend onder de thuiswerkregeling aan medewerkers. Thuiswerkregeling hierop toespitsen (dus aantal leveranciers beperken)		Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur				
4	**Optimalisatie beleid en uitvoering thuiswerken-aanwezigheid** op kantoor. Verkennen mogelijkheden om kantoorgebouw anders in te richten: meer plek voor ontmoeting, overleg. Aanlandplekken in plaats van bureaus.	CO_2-reductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur	2028	-		

1.1.18 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget hiervoor nodig is, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 33.000	€ 33.000	-

Tabel 29: Budgetoverzicht ingekochte dienstverlening

Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten

Onder 'Ingekochte goederen en grondstoffen' verstaat de gemeente Zevenaar alle inkopen ten behoeve van de interne organisatie en bedrijfsvoering, zoals: catering, kantoormeubilair, ICT, kantoorartikelen, schoonmaak, warme en koude dranken, bedrijfskleding en drukwerk.

1.1.19 Doelstellingen en KPI's

Op basis van de doelstellingen uit het Klimaatplan en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen geformuleerd voor ingekochte goederen, grondstoffen en diensten, verdeeld over de drie transitiepaden:

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • Inzicht creëren in CO_2 belasting door ingekochte goederen, grondstoffen en diensten	**2026** -	**2026** • Circulariteit wordt bij 100% van de inkoop- en aanbestedingen meegenomen. • Minimaal 35% van de gebruikte goederen en grondstoffen bestaat uit teruggewonnen materialen. • Minimaal 35% van de reststromen wordt hoogwaardig hergebruikt.
2030 • 30% reductie CO_2 op ingekochte goederen, grondstoffen en diensten t.o.v. 2026	**2030** -	**2030** • Minimaal 50% van de gebruikte goederen en grondstoffen bestaat uit teruggewonnen materialen. • 50% van de reststromen wordt hoogwaardig hergebruikt.

Tabel 30: Doelstellingen Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

Voor het toetsen van de voortgang en het meten van de resultaten ten opzichte van de doelstellingen, worden de onderstaande KPI's gemonitord in de Klimaatmonitor:

Broeikasgassen:	kg CO_2 – uitstoot per fte
Circulariteit:	kg hergebruikte grondstoffen

Tabel 31: KPI's Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten

1.1.20 Acties

Om de doelstellingen voor *ingekochte goederen, grondstoffen en diensten* te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit:

	Actie	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Bij vervanging standaard energiezuinige beeldschermen aanschaffen** (formaat, lichtintensiteit, aantal pixels)	Energiereductie	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	N.t.b.		
2	**De aanbesteding van meubilair vragen we zo circulair mogelijk uit op eindproduct,** met een minimum van 35% hergebruik vrijgekomen materialen in de eigen organisatie. Bijvoorbeeld tafels en stoelen refurbishen en inclusief onderhoud	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	N.t.b.		
3	**Plaatsen van standby-killers** bij ongeveer 350 werkplekken, kopieerapparatuur en koffie- en theefaciliteiten.	Energiereductie	Domein : Dienstverlening en Bedrijfsvoering Team : Dienstverlening Cluster : ICT Functie : Strategisch adviseur ICT	2026	€ 20.000	Ja	Begroting Duurzaamheid
4	**Onderzoek naar alternatief voor huidige papieren koffiebekers**: opstellen verschillende scenario's: business case en MKI waarde van herbruikbare bekers (biobased materiaal en aardewerk), circulaire keten	CO2-reductie Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2026	-		

	bekers en huidige systeem. Op basis van uitkomst voorstel maken voor bekersysteem aankomende 5-10 jaar						
5	**Aanbesteding van schoonmaak**: eis voor het gebruik van biologisch afbreekbare schoonmaakmiddelen, gebruik van schoonmaaksysteem met zo min mogelijk verpakking (hervulbare flacons) en gebruik hulpmiddelen op herbruikbare basis.	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : Salarisadministrateur	ntb	-		
6	**Circulair aanbesteden catering** in combinatie met warme dranken (koffie, thee en toebehoren)	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : Salarisadministrateur	ntb	-		
7	**Selectiecriteria opnemen:** hoe om te gaan met verpakkingsmaterialen van producten?	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2027	-		
8	**Monitoringsplan / meetsysteem opstellen** voor ingekochte grondstoffen en producten zodat er met de klimaatmonitor op circulaire inkoop gestuurd kan worden.	CO2-reductie, energiereductie, Circulariteit	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Regisseur Duurzaamheid	2027	-		
9	**Controle op duurzaamheidsbeloftes** van	CO2-reductie, energiereductie, Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer	2028	-		

	leveranciers uitvoeren. Hierop bijsturen naar leveranciers.		Functie : 1e medewerker facilitair				
10	**Onderzoek uitvoeren naar (impact van) ingekochte producten voor bedrijfsvoering**. Op basis van hoeveelheid en impact van de verschillende grondstoffen/ producten kan het circulair inkoopprogramma gericht op een aantal belangrijke productcategorieën	Circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Intern Beheer Functie : 1e medewerker facilitair	2028	-		

1.1.21 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget hiervoor nodig is, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 20.000	€ 20.000	-

Tabel 32: Budgetoverzicht ingekochte dienstverlening

Inkoop en aanbesteden

Inkoop en aanbesteden zijn voor gemeente Zevenaar belangrijke middelen om klimaatdoelstellingen te halen. Door duurzaam in te kopen vermindert de gemeente de uitstoot van broeikasgassen, beperkt het energieverbruik en stimuleert zij circulariteit in processen en projecten.

1.1.22 Doelstellingen en KPI's

Op basis van de doelstellingen uit het Klimaatplan en de huidige stand van zaken (zie bijlage 3) zijn de volgende doelstellingen opgesteld voor inkoop en aanbesteden, verdeeld over de drie transitiepaden:

Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2026 • Bij alle inkoop en aanbestedingen wordt gestuurd op minimale CO_2-uitstoot. • Bij alle inkoop en aanbestedingen wordt de CO_2-prestatieladder trede 1 (Handboek 4.0) of een gelijkwaardig certificaat uitgevraagd.	**2026** • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt groene stroom uitgevraagd.	**2026** • Circulariteit is onderdeel van alle inkoop en aanbestedingen waarbij goederen en/of grondstoffen worden ingekocht.
2030 • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt gestuurd op CO_2-neutraliteit • Bij alle inkoop en aanbestedingen wordt CO_2-prestatieladder trede 2 (Handboek 4.0) of soortgelijk certificaat uitgevraagd.	**2030** • Bij alle inkoop- en aanbestedingen wordt groene stroom uit 100% hernieuwbare energie van Nederlandse bodem uitgevraagd.	2030 • Bij alle inkoop- en aanbestedingsprocedures wordt een resultaatverplichting op circulariteit opgenomen (percentage wordt later vastgesteld).

Tabel 33: Doelstellingen Inkoop en aanbesteden

Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's)

De gemeente meet de voortgang en resultaten met de onderstaande KPI's. Deze worden gevolgd in de Klimaatmonitor.

Broeikasgassen:	% inkopen en aanbestedingen waarbij CO_2-reductie onderdeel is
	% inkopen en aanbestedingen waarbij de CO_2-prestatieladder trede 1 of 2 is uitgevraagd
Energiebesparing:	% inkopen en aanbestedingen waarbij energiereductie is uitgevraagd
	% inkopen en aanbestedingen waarbij groene stroom is uitgevraagd, inclusief het aandeel dat afkomstig is van Nederlandse bronnen
Circulariteit:	% inkopen en aanbestedingen waarbij circulariteit is uitgevraagd

Tabel 34: KPI's Inkoop en aanbesteden

1.1.23 Acties

Om de doelstellingen voor *inkopen en aanbesteden* te behalen, voert de gemeente de komende jaren de volgende acties uit, verdeeld over vier pijlers:

1. Verankering van duurzaam opdrachtgeverschap
2. Organisatie richten op duurzame kansen
3. Benutten van de markt voor duurzame inkoop
4. Contract- en leveranciersmanagement gericht op duurzaamheid

	Acties pijler 1 - Verankering van duurzaam opdrachtgeverschap	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking Ja/nee	Dekking
1	**Samenstellen projectteam MVOI** Inkoop, Duurzaamheid, Inclusie en SROI zijn vertegenwoordigd, inclusief medewerker Inkoop.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2026	-		
2	**Opstellen MVOI-actieplan** Volgens format van PIANOo, inkopers aansluiten jaarlijks voortgang evalueren	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Beleidsmedewerker Duurzaamheid	2026	-		
3	**Organiseren training duurzaam en circulair opdrachtgeven** Medewerkers kunnen de benodigde kennis en vaardigheden opdoen via gerichte trainingen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en Bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur Uitvoering: Zevenaar Academie	2026-2028	€ 30.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
4	**Inrichten communicatie over inkopen en aanbesteden:** Delen voorbeeldprojecten zowel intern als extern kennisdeling over MVOI	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop Uitvoering: team Communicatie	2026	-		

Tabel 35: Pijler 1 Inkopen en aanbesteden

	Acties pijler 2 - Organisatie richten op duurzame kansen	Draagt bij aan	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**Aanstellen medewerker Inkoop** Richt de MVOI-organisatie in en helpt om duurzaam inkopen en aanbesteden uit te voeren.	CO_2-reductie, energiereductie circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Teammanager Advies en ondersteuning	2026-2028	€ 276.000	ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen
2	**Uitvoeren spendanalyse** Uitgaven en (kern)leveranciers van de afgelopen jaren in kaart brengen om inzicht te krijgen in duurzame inkoopkansen.	CO_2-reductie, energiereductie circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteunen Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	3x p/j	-		
3	**Opstellen aanbestedingskalender** Overzicht maken van geplande aanbestedingen en deze intern publiceren, zodat teams tijdig kunnen aanhaken. Dit geldt voor diensten, leveringen en werken vanaf meervoudig onderhandse aanbestedingen.	CO_2-reductie, energiereductie circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoop coördinator	2026	-		
4	**'Kansenkaart aanbesteding'** Standaardformat ontwikkelen met afwegingskaders om duurzame, sociale en innovatieve kansen per productcategorie inzichtelijk te maken.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2026	-		
5	**Kansenkaart/afwegingskader vast onderdeel van inkoopstrategie maken** bij	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2026	-		

	inkoop, deze samen met interne klant invullen						
6	**Inzicht creëren in aanbestedingsmethodieken,** tools en handreikingen voor duurzaam inkopen en aanbesteden	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2027	-		
7	**Jaarlijks actualiseren** Spendanalyse, aanbestedings-kalender, aanbestedings-methodieken, tools en handreikingen, evalueren Kansenkaart, Jaarplan en trainingen	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	jaarlijks	-		

Tabel 36: Acties pijler 2 inkopen en aanbesteden

	Actie pijler 3 - Benutten van de markt en duurzaam inkopen	**Bijdrage aan doelstelling**	**Verantwoordelijk**	**Wanneer**	**Kosten**	**Dekking ja/nee**	**Dekking**
1	**Format voor het uitvoeren van een aanbestedings-strategie aanpassen** zodat MVOI**,** CO_2-reductie, energiereductie en/of circulaire, afwegingskaders standaard onderdeel worden van de strategie.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2026	-		
2	**Stappenplan vormgeven** Voor het uitvoeren van ambitiesessies marktconsultaties en marktinformatiedagen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2027	-		

3	**Vertalen duurzaamheid in programma's van eisen,** selectie- en gunningscriteria en overeenkomsten.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2027	-		
4	**Evalueren van uitgevoerde aanbestedingsstrategieën,** ambitiesessies, marktconsultaties en marktinformatiedagen, inclusief verwerken van geleerde lessen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	2027 en verder	-		

Tabel 37: Acties pijler 3 Inkopen en aanbesteden

	Actie Pijler 4: Contract- en leveranciersmanagement richten op duurzaamheid	Bijdrage aan doelstelling	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**Bij aanvang aanbestedingstraject inzicht in verschillende samenwerkings- en contractvormen meenemen** Geeft inzicht in hoe we kunnen samenwerken en aanbesteden waarbij we vormen zoals bouwteam, resultaatsgericht werken en BPKV-aanbestedingen vergelijken. Per project kiezen we de aanpak die het beste past.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	2026	-		

2	**Contractmanagement koppelen aan de inkoopkalender** Door aflopende contracten (werken, leveringen en diensten) op te nemen in de planning.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	2027	-		
3	**Inzicht creëren in hoe we flexibiliteit en ruimte inbouwen in overeenkomsten** Zodat we tijdens de uitvoering bijvoorbeeld innovaties kunnen toepassen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Bedrijfsvoering Cluster : Inkoop Functie : Strategisch inkoopcoördinator	2027	-		
4	**Onderzoeken hoe we het meten en monitoren kunnen laten aansluiten op de Klimaatmonitor** Zodat duurzaamheidsresultaten beter zichtbaar en vergelijkbaar worden.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2027	-		
5	**Jaarlijks meten en rapporteren** Van de duurzame impact van onze inkopen en aanbestedingen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Medewerker Inkoop	2028	-		
6	**Contractmanagers opleiden** Om tijdens de uitvoering samen met de opdrachtnemer duurzame oplossingen te blijven doorvoeren.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : ntb	2028	€ 10.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddelen

7	**Inzicht creëren In leveranciersmanagement** door de Kraljic-Matrix[8] in te vullen en zo per productgroep de strategische aanpak te bepalen.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Contractmanager	2028	-		
8	**Contract- en leveranciersmanagement evalueren** En waar nodig actualiseren.	CO_2-reductie, energiereductie, circulariteit	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Inkoop Functie : Contractmanager	2028	-		

Tabel 38: Acties pijler 4 inkopen en aanbesteden

1.1.24 Budgetoverzicht

In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget nodig is voor uitvoering van de acties ten behoeve van inkoop en aanbesteden, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 316.000	€ 316.000	-

Tabel 39: Budgetoverzicht inkoop en aanbesteden

[8] De Kraljic-matrix is een model dat inkopen indeelt op basis van inkooprisico en invloed op de organisatie. Het helpt bepalen welke productgroepen routine zijn en welke strategisch, zodat je per categorie de juiste inkoop- en leverancierssstrategie kunt kiezen.

Kennis en communicatie

Communicatie en kennis vormen de basis van een succesvol Klimaatuitvoeringsprogramma.
Communicatie gaat over het uitwisselen van informatie tussen de organisatie en haar medewerkers, en tussen collega's onderling. Dit zorgt voor bewustwording, betrokkenheid en samenwerking. Deze drie elementen zijn nodig om de klimaatdoelstellingen te halen.
Kennis is de informatie, ervaring en voorbeelden uit de praktijk die nodig zijn om goede afwegingen te maken en effectieve maatregelen uit te voeren.

ZeveNaarMorgen is het centrale 'merk' waarmee de gemeente met inwoners en bedrijven communiceert over duurzaamheid en de keuzes die zij kunnen maken. Het communicatieprogramma helpt om bewustzijn en betrokkenheid te vergroten en stimuleert concrete acties richting een duurzamere toekomst. ZeveNaarMorgen kan ook worden gebruikt voor de interne communicatie over het uitvoeringsprogramma en de voortgang daarvan. Daarnaast kan het de plek zijn waar kennis wordt verzameld, beheerd en gedeeld.

Communicatieve maatregelen staan niet alleen in dit hoofdstuk. Ook binnen de inhoudelijke resultaatgebieden, zoals vastgoed en mobiliteit van medewerkers, zijn communicatiemaatregelen opgenomen. Deze maatregelen ondersteunen de inhoudelijke onderdelen. De maatregelen in dit hoofdstuk hebben een meer overkoepelend karakter.

1.1.25 Acties

Voor kennis en communicatie worden de volgende acties uitgevoerd binnen de volgende drie pijlers:

1. Verhogen van bewustzijn en kennis over klimaatneutraal handelen
2. Stimuleren van duurzaam gedrag en praktijken onder medewerkers
3. Verbeteren van interne communicatie over duurzaamheidsinitiatieven

	Actie pijler 1 - Verhogen van bewustzijn en kennis over klimaatneutraal handelen	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**Mogelijkheid bieden voor interne opleidingen en trainingen** Over klimaatneutraal handelen en duurzaamheid binnen het eigen werkveld (zoals infra, inkoop, en facilitair).	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur Uitvoering: Zevenaar Academie	Jaarlijks	N.t.b.		
2	**Online modules ontwikkelen onboarding** Over duurzaamheid en klimaatneutraal werken, als verplicht onderdeel van de onboarding van nieuwe medewerkers.	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : P&O Functie : P&O-adviseur	Jaarlijks	N.t.b.		

Tabel 40: Acties pijler 1 kennis en communicatie

	Acties pijler 2 - Stimuleren van duurzaam gedrag en werken onder medewerkers	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**Onderzoek uitvoeren naar mogelijke gedragsinterventies** En een gedragsstrategie opstellen. Op basis daarvan een interventieplan maken en uitvoeren.	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Beleidsmedewerker Duurzaamheid	Jaarlijks	N.t.b.		
2	**Aanbevelingen uit het gedragsonderzoek overnemen** En toevoegen aan de acties binnen deze pijler: het stimuleren van duurzaam gedrag en werken onder medewerkers.	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Beleidsmedewerker Duurzaamheid	Jaarlijks	N.t.b.		
3	**Aanbevelingen uit onderzoek naar duurzaam gedrag koppelen aan communicatiestrategie**	Domein : Fysiek Team : OFLV	Doorlopend	-		

		Cluster : Duurzaamheid Functie : Communicatieadviseur				
4	**Rondetafelgesprekken organiseren** Om ervaren voortgang en nieuwe ideeën op te halen. De uitkomsten verwerken in de gedragsstrategie, de aanpak en het communicatieplan.	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Projectmedewerker Duurzaamheid i.s.m. communicatieadviseur	Jaarlijks	-		

Tabel 41: Acties pijler 2 kennis en communicatie

	Acties pijler 3 - Verbeteren van interne communicatie over duurzaamheidsinitiatieven	Verantwoordelijk	Wanneer	Kosten	Dekking ja/nee	Dekking
1	**Aanstellen Projectmedewerker Duurzaamheid, schaal 9** Deze zet duurzame thema's om in begrijpelijke en motiverende campagnes voor medewerkers, ontwikkelt communicatie, organiseert activiteiten en voert gedragsinterventies uit.	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Teammanager	jaarlijks	€ 92.000	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddellen
2	Deelname Nationale Klimaatweek.	Domein : Fysiek Team : OFLV Cluster : Duurzaamheid Functie : Projectmedewerker Duurzaamheid[9]	jaarlijks	€ 5.000 (1.000 per jaar)	Ja	Klimaat-uitvoeringsmiddellen
3	**Het communicatieplan voor het Klimaatuitvoeringsprogramma aansluiten op de communicatiestrategie van ZeveNaarMorgen** Daarbij een communicatiejaarplan opstellen met een overzicht van acties voor het vergroten van kennis, het stimuleren van duurzaam gedrag en het verbeteren van de interne communicatie.	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Communicatie Functie : Communicatieadviseur	2026, jaarlijks	-		
4	**Interne (her)introductie 'merk' ZeveNaarMorgen**	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering	2026	-		

[9] *Beoogd medewerker is een uitvoerende functie die activiteiten organiseert en aanjaagt in het kader van bewustwording, enthousiasmeren en activeren van medewerkers gemeenten en inwoners richting duurzaamheid.*

	Om een herkenbaar beeldmark te bieden voor communicatie over de doelen, voortgang en resultaten van het uitvoeringsprogramma	Team : Advies en ondersteuning Cluster : Communicatie Functie : Communicatieadviseur				
5	**Updates over de voortgang** Op basis van de communicatiestrategie.	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Communicatie Functie : Communicatieadviseur	Jaarlijks	-		
6	**Centrale en zichtbare digitale weergave realiseren van de Klimaatmonitor duurzaamheidsrapportage** En deze actieve verspreiding.	Domein : Dienstverlening en bedrijfsvoering Team : Advies en ondersteuning Cluster : Communicatie Functie : Communicatieadviseur	Jaarlijks			

Tabel 42: Acties pijler 3 Kennis en communicatie

1.1.26 Budgetoverzicht

Voor de uitvoering van deze acties is uitvoeringsbudget nodig. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt welk budget nodig is voor uitvoering van de acties ten behoeve van kennis en communicatie, welke middelen al zijn gedekt en welk bedrag aanvullend gefinancierd moet worden.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
€ 465.000	€ 465.000	-

Voor de functie Projectmedewerker Duurzaamheid wordt voor 2026 en 2030 1,0 fte dekking gevonden in structureel budget vanuit de klimaatuitvoeringsmiddelen vanuit het Rijk. De klimaatuitvoeringsmiddelen zijn vooralsnog beschikbaar tot en met 2030.

Monitoren en rapporteren

De gemeente Zevenaar wil het Klimaatuitvoeringsprogramma goed kunnen volgen en bijsturen. In het Klimaatplan zijn hiervoor drie beheersmaatregelen opgenomen:

- toepassen van de Plan-Do-Check-Act-cyclus (PDCA)
- invoeren van een Klimaatmonitor
- maken van een jaarlijkse duurzaamheidsrapportage

Dit hoofdstuk beschrijft hoe de gemeente deze maatregelen uitvoert.

PDCA-cyclus

Met de vaststelling van het Klimaatuitvoeringsprogramma is de Plan-fase afgerond. De gemeente werkt nu aan de uitvoering van de maatregelen (Do-fase). De voortgang wordt regelmatig gemonitord (Check-fase) en indien nodig wordt het programma bijgestuurd (Act-fase).

De monitoring van het Klimaatuitvoeringsprogramma doen we op vaste momenten en op drie niveaus:

Programmaniveau: Ieder kwartaal wordt de voortgang op het programma gemonitord. Hiertoe wordt een rapportage opgesteld dat overzicht geeft zodat de ambtelijk opdrachtgever, indien nodig, zijn sturende rol kan pakken (Act). Aan de hand van een stoplichtmodel wordt geëvalueerd of acties gestart, vertraagd, gestopt of voltooid zijn. Ook wordt aangegeven wat de reden is van afwijking van de planning en of en hoe er wordt bijgestuurd. Daarnaast worden de risico's in kaart gebracht die van invloed zijn op het programma: beschikbaar budget (en of dit wordt ingezet of niet), beschikbare capaciteit voor uitvoering, voortgang op de monitoring en de beschikbaarheid van data),verandering in wetgeving en richtlijnen en andere relevante externe ontwikkelingen.

Doelstellingsniveau: In de duurzaamheidsrapportage wordt jaarlijks gerapporteerd hoeveel vooruitgang is geboekt op de klimaatdoelen.

Klimaatopgaveniveau: Tweejaarlijks zullen de algemene ontwikkelingen per opgave (CO_2- en energiereductie en circulariteit) geëvalueerd worden. Daarin worden prioriteiten, kansen en uitdagingen in kaart gebracht die effect hebben op de doelstellingen en zodoende mogelijkerwijs leiden tot aanpassing van het Klimaatuitvoeringsprogramma.

Klimaatmonitor en duurzaamheidsrapportage

Voor 2023 is een eerste Klimaatmonitor opgesteld. Hierin staan de resultaten op het gebied van broeikasgasreductie, energiebesparing en circulariteit binnen de gemeentelijke organisatie. De uitkomsten zijn samengevat in de duurzaamheidsrapportage 2023.

De monitoring van acties staat nog in de kinderschoenen. De gemeente ziet dat er veel winst te behalen is om beter grip te krijgen op de CO_2-voetafdruk en de effecten van maatregelen.

In de verschillende resultaatgebieden (zoals vastgoed en infrastructuur) zijn al aandachtspunten benoemd om de monitoring te verbeteren. In dit hoofdstuk staan de acties die nodig zijn om de Klimaatmonitor verder te ontwikkelen, zodat de resultaten betrouwbaarder worden en beter kunnen worden gebruikt voor beleid en sturing.

1.1.27 Acties

Voor monitoren en rapporteren worden een aantal acties uitgevoerd. Deze zijn verdeeld over drie pijlers:

1. Directe metingen uitvoeren voor categorieën met grote impact op broeikasgasuitstoot, energie- en materiaalgebruik.
2. Zorgen voor betrouwbare gegevensinvoer door thema-eigenaren.
3. Vaststellen van methoden voor het monitoren van circulariteit.

Pijler 1: Van benaderen naar meten voor categorieën met grote impact / belang

Voor een aantal onderwerpen en items zijn gegevens nu niet op te halen in de organisatie. In de huidige versie van de klimaatmonitor zijn in die gevallen benaderingen uitgevoerd op basis van afgeleide gegevens, op basis van ervaringsgegevens of op basis van een combinatie hiervan. In andere gevallen is vanwege de complexiteit een deel van de gegevens gemeten en opgeschaald op basis van relatieve investeringskosten. Voor onderwerpen met een relatief grote impact op broeikasgasuitstoot, energie- of materiaalgebruik van Zevenaar is het belangrijk zo direct mogelijk te meten. Belangrijke posten waarvoor nu met benaderde gegevens gewerkt is zijn bijvoorbeeld de infrastructuurwerken van Zevenaar (zowel grote projecten als beheer en onderhoud). In dit document zijn voor de verschillende onderwerpen hiervoor al enkele verbeterstappen voorgesteld om directer te meten zodat er een betrouwbaarder getal wordt gerapporteerd en er beter gestuurd kan worden.

	Acties Pijler 1- Van benaderen naar meten voor categorieën met grote impact / belang	Wie	Wanneer	Kosten
1	**Monitoren (infrastructurele)werken** Voor onderwerpen zoals infrastructuurwerken, zowel grote projecten als beheer en onderhoud, directe metingen uitvoeren in plaats van werken met benaderingen.	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ assetbeheerders	2027	-
2	**Verbeterstappen doorvoeren om betrouwbaardere gegevens te genereren** Zodat er gerichter kan worden gestuurd op de rapportage.	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ assetbeheerders	2027	-

Tabel 43: Acties pijler 1 monitoren en rapporteren

Pijler 2: Thema-eigenaren verantwoordelijk voor datalevering per emissiecategorie

Een goede monitor vraagt om de juiste en complete gegevens. Het is belangrijk dat de organisatie deze urgentie herkent. Medewerkers die verantwoordelijk zijn voor een onderwerp leveren daarom betrouwbare gegevens aan voor de doorrekening in de klimaatmonitor en verklaren grote verschillen ten opzichte van voorgaande jaren.

	Acties pijler 2 - Thema-eigenaren verantwoordelijk voor datalevering per emissiecategorie	Wie	Wanneer	Kosten
1	Thema-eigenaren binnen de organisatie worden verantwoordelijk gesteld voor het leveren van betrouwbare gegevens voor iedere emissiecategorie	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Regisseur Duurzaamheid	2026, doorlopend	-
2	Bewustwording creëren binnen de organisatie over het belang van accurate gegevensinvoer voor de klimaatmonitor.	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaamheid Functie : Regisseur Duurzaamheid	2026, doorlopend	-

Tabel 44: Acties pijler 2 monitoren en rapporteren

Pijler 3: Methodologische keuzes maken voor circulariteit

Voor circulariteit zijn nog keuzes te maken voor de wijze van monitoring. Er moet worden vastgesteld welke vorm van gebruik en afdanking van materiaal kan worden geclassificeerd als 'circulair' zodat hier ook op gestuurd kan worden.

	Acties pijler 3 - Methodologische keuzes maken voor circulariteit	Wie	Wanneer	Kosten
1	Bepalen welke vormen van gebruik en afdanking van materialen als 'circulair' kunnen worden geclassificeerd.	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Regisseur Duurzaamheid	2026	-
2	Voor bouwmaterialen vaststellen of gerecyclede materialen als circulair moeten worden aangeduid	Domein : Fysiek Team : BFL Cluster : Werken Functie : Projectleiders/ assetbeheerders	2026	-
3	Organiseren monitoring circulariteit middels KPI's verankeren bij verschillende lijnverantwoordelijken	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Regisseur Duurzaamheid	2027	
4	Landelijke ontwikkelingen volgen om de protocollering van circulariteit op termijn te verbeteren.	Domein : Fysiek Team : OFVL Cluster : Duurzaam Functie : Regisseur Duurzaamheid	Doorlopend	-

Tabel 45: Acties pijler 3 monitoren en rapporteren

1.1.28 Budgetoverzicht

Voor het uitvoeren van de acties is in sommige gevallen een aanpassing in de werkwijze voldoende. Deze acties vergen geen extra financiële middelen. Andere acties leiden wel tot kosten. Voor monitoren en rapporteren zijn op dit moment geen acties geformuleerd die om extra financiële middelen vragen.

Benodigd budget	Dekking	Aanvullende financiering
-	-	-

Tabel 46: Budgetoverzicht monitoren en rapporteren

Governance en organisatie

Om de doelstellingen uit het Klimaatuitvoeringsprogramma te halen en de hiervoor benodigde acties uit te voeren, is menskracht nodig. In de afgelopen jaren is door medewerkers al veel gedaan, maar dit gebeurde nog niet altijd gecoördineerd.

Versterking van kennis in de primaire processen

Voor de uitvoering van het programma is extra kennis en capaciteit nodig binnen de vakafdelingen. De vakafdelingen hebben zelf aangegeven dat zij deze versterking nodig hebben om duurzame keuzes goed toe te passen in projecten, contracten en dagelijkse werkzaamheden, en daarmee de uitvoering structureel te verbeteren.

Daarom worden drie fte toegevoegd aan de primaire processen van Beheer Fysieke Leefomgeving, Advies en Ondersteuning (Inkoop) en Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving en Vestigingsklimaat. Deze functies worden niet belegd als een afzonderlijk duurzaamheidsteam, maar juist opgenomen in de lijn. Hierdoor wordt de benodigde deskundigheid structureel ingebed op de plek waar de uitvoering plaatsvindt. Hiermee wordt niet extra beleid georganiseerd, maar juist de uitvoering versterkt op de plakken waar de opgave ligt.

De medewerkers ondersteunen collega's bij projecten en inkooptrajecten en helpen bij het toepassen van richtlijnen en standaarden voor CO_2-reductie, energiebesparing en circulariteit. Ook dragen zij bij aan het opleiden van professionals en leidinggevenden, zodat duurzaam werken blijvend wordt verankerd in de dagelijkse praktijk van de organisatie.

De inzet wordt gefinancierd met klimaatuitvoeringsmiddelen van het Rijk, die specifiek bedoeld zijn voor personele inzet.

Monitoring en rapportage

Vanaf 2024 stelt gemeente Zevenaar jaarlijks een duurzaamheidsrapportage op. Hiermee wordt gedaan van onder andere de duurzaamheidsdoelen, de CO_2-voetafdruk en de gerealiseerde en geplande acties.

Naast de feitelijke monitoring vraagt deze manier van werken om duidelijke rollen en verantwoordelijkheden, zodat de organisatie continu kan verbeteren.

Lijnverantwoordelijkheid en sturing

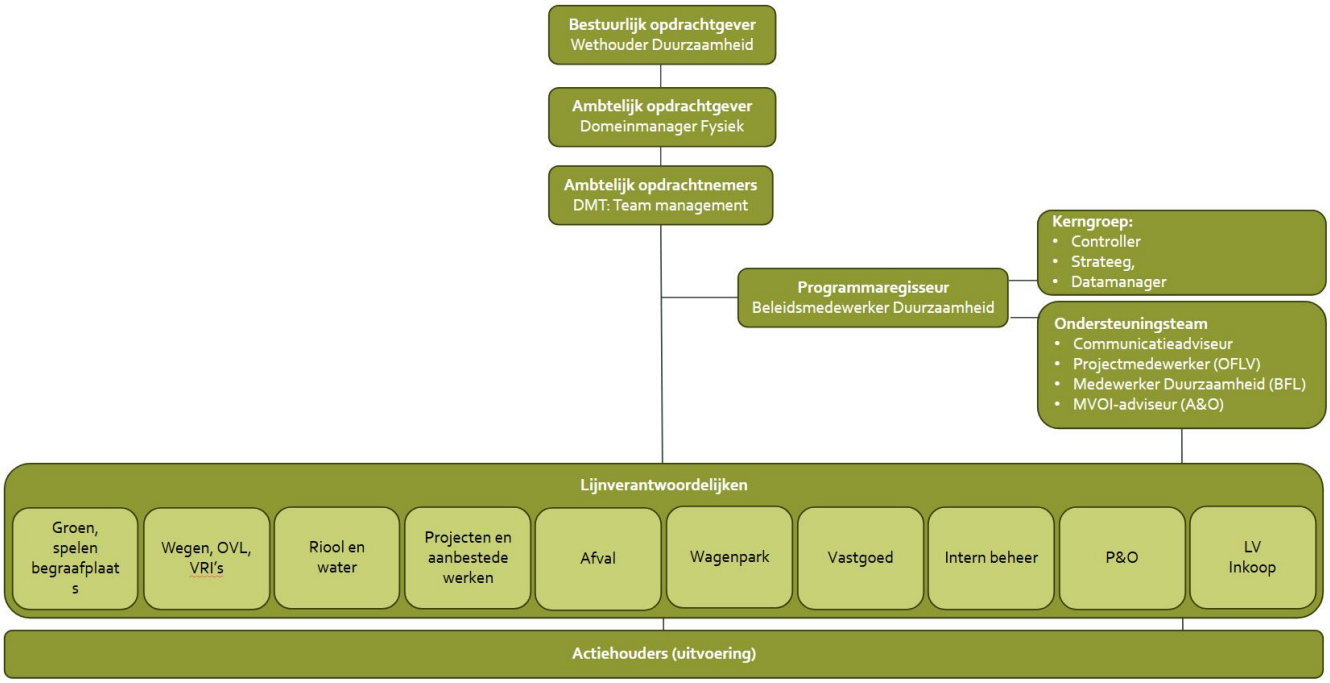
In het Klimaatplan is vastgesteld dat de verantwoordelijkheid voor het realiseren van de kaders en acties een lijnverantwoordelijkheid is, aangestuurd door het dagelijks managementteam (DMT).

Elke afdeling of team heeft hierbij de eigen verantwoordelijkheden in de opgave naar een klimaatneutrale organisatie. Zo is bijvoorbeeld:

- de vastgoedbeheerder verantwoordelijk voor het klimaatneutraal ontwikkelen en beheren van vastgoed;
- de wagenparkbeheerder verantwoordelijk voor verduurzaming van het wagenpark.

Overzicht van rollen binnen de uitvoering

Hieronder staat een overzicht van de belangrijkste rollen binnen de uitvoering, met hun verantwoordelijkheden.

De verantwoordelijkheden per rol zijn als volgt:

De **bestuurlijk opdrachtgever** (wethouder duurzaamheid) en de **ambtelijk opdrachtgever** (domeinmanager Fysiek Domein) zijn verantwoordelijk voor realisatie van de afgesproken doelstellingen uit de het Klimaatuitvoeringsprogramma. Zij zijn sturend: Zij stellen de kaders en controleren de resultaten. Zij stellen doelstellingen bij wanneer er wijzigingen zijn in budget en op structurele capaciteit.

De **ambtelijk opdrachtnemer** (het DMT) is verantwoordelijk voor uitvoering van het Klimaatuitvoeringsprogramma en brengt verslag uit over de voortgang aan opdrachtgever(s). De ambtelijk opdrachtnemer geeft advies aan de opdrachtgever(s) ter bijsturing, bijvoorbeeld wanneer extra budget of capaciteit nodig is of op bijstelling van de doelstellingen wanneer capaciteit en budget niet voorhanden zijn.

De **Lijnverantwoordelijken (LV)** zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de maatregelen, het aanleveren van data, en het terugkoppelen van de voortgang op de verschillende acties en resultaten.

De **projectmedewerker Duurzaamheid Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving en Vestigingsklimaat (OFLV)** en de **medewerker Duurzaamheid Beheer Fysieke Leefomgeving (BFL**) zijn ondersteunend. Deze formaties zijn noodzakelijk voor ondersteuning van de huidige formatie, om hen goed te adviseren, te ondersteunen en faciliteren in het uitvoeren van bepaalde acties en het vertalen van de doelen naar de dagelijkse praktijk, in bijvoorbeeld de projecten en inkoop en aanbesteden en contracten.

Actiehouders voeren de acties uit.

Daarnaast zijn er ondersteunende rollen:

De **Regisseur Klimaatuitvoeringsprogramma** is transitiebudgethouder, adviseur aan LV's, DMT en Domeinmanager. De regisseur is verantwoordelijk voor monitoring, verslaglegging en de verbetering ervan.

Zowel op klimaatopgaveniveau, doelstellingenniveau en programmaniveau. Daarnaast is de regisseur (en het team Duurzaam dat de regisseur hiervoor naar voren schuift) verantwoordelijk voor het aanjagen en stimuleren van innovaties, bewustwording en gedragsverandering en het signaleren van knelpunten.

Team Duurzaamheid heeft daarnaast een adviserende en ondersteunende rol richting de lijn. Aan het team wordt een nieuwe functie toegevoegd. De **Projectmedewerker Duurzaamheid** wordt verantwoordelijk voor het mede-bedenken, organiseren en uitdragen van diverse acties en projectmatige initiatieven die vanuit team Duurzaam worden geïnitieerd binnen de organisatie. De projectmedewerker Duurzaamheid werkt hierin nauw samen met de communicatieadviseur.

Binnen communicatie is de **communicatieadviseur** verantwoordelijk voor de communicatie over het Klimaatuitvoeringsprogramma en de voortgang ervan. Dit betekent zowel adviseren als zelf communiceren. Voor de (campagne of projectmatige) acties opgezet door team Duurzaam, werkt de communicatieadviseur samen met de projectmedewerker Duurzaamheid.

Binnen team Advies en Ondersteuning wordt een **Medewerker Inkoop**toegevoegd. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor de uitvoering van de acties op het gebied van inkoop in dit Klimaatuitvoeringsprogramma. Deze adviseur is verantwoordelijk voor het opzetten van de organisatie rondom Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI). Dat betekent dat hij of zij niet alleen beleid vertaalt naar praktijk, maar ook zorgt dat de gemeente duurzaam kan inkopen en aanbesteden.

De **kerngroep Klimaatuitvoeringsprogramma** tot slot adviseert over- en controleert de resultaten van het Klimaatuitvoeringsprogramma. Ieder lid doet dit vanuit zijn expertise en zijn positie in de organisatie. De strateeg zal bijvoorbeeld adviserend zijn aan het CMT, de datamanager zal adviserend en controlerend zijn ten behoeve van het DMT.

Financiën

Voor de uitvoering van de acties is dekking geregeld via de bestemmingsreserve Duurzaamheid, het transitiebudget Duurzaamheid, het opleidingsbudget Openbare Werken en de klimaatuitvoeringsmiddelen vanuit het Rijk (CDOKE). De klimaatuitvoeringsmiddelen zijn vooralsnog beschikbaar tot en met 2030. Volgens de huidige richtlijn van de provincie mogen deze middelen op dit moment structureel begroot worden. Echter vanaf 2026 worden de klimaatuitvoeringsmiddelen vanuit het Rijk uitgekeerd via het gemeentefonds. Dit betekent dat deze middelen via de planning en control (P&C) cyclus moeten worden gealloceerd.

De onderstaande kosten worden ten laste gebracht van de Klimaatuitvoeringsmiddelen.

	Actie	**Kosten 2026**	**Kosten 2027**	**Kosten 2028**	**Kosten 2029**	**Kosten 2030**	**Totaal kosten**
1.	Aanstellen medewerker Duurzaamheid team BFL schaal 9.	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 460.000
2.	Aanstellen Medewerker Inkoopteam A&O – 2026-2028 (schaal 9)	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000			€ 276.000
3.	Aanstellen Projectmedewerker Duurzaamheid team OFLV schaal 9	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 460.000
	Totaal	**€ 276.000**	**€ 276.000**	**€ 276.000**	**€ 184.000**	**€ 184.000**	**€ 1.196.000**

	Actie	**Kosten 2026**	**Kosten 2027**	**Kosten 2028**	**Kosten 2029**	**Kosten 2030**	**Totaal kosten**
1.	Inventariseren en onderzoeken van materiaalgebruik en hergebruik	€ 30.000					**€ 30.000**
2.	Meting van opgeladen elektriciteit via een gestandaardiseerd invulformulier of app.	€ 5.000					**€5.000**
3.	Onderzoek elektrische oplaadstations voor aannemers		€ 30.000				**€ 30.000**
4.	MilieuKostenIndicator (MKI) te berekenen en te verbeteren voor straatstenen.		€ 20.000				**€ 20.000**
5.	Levenscycluskostenanalyse uitvoeren of aanschaffen		€ 30.000				**€ 30.000**
6.	Uitvoeren marktonderzoek om afval te voorkomen	€ 5.000					**€ 5.000**
7.	Woon-werk & zakelijk verkeer: organiseren deelname aan mobiliteitschallenge	€ 15.000		€ 15.000			**€ 30.000**
8.	Evalueren huidige- en onder-zoeken doorontwikkeling verduurzaming mobiliteitsregeling		€ 3.000				**€ 3.000**
9.	Organiseren training duurzaam en circulair opdrachtgeven	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000			**€ 30.000**
10.	Contractmanagers opleiden			€ 10.000			**€ 10.000**
11.	Onderzoek (on)mogelijkheden aanschaf 2e warmtepomp gemeentehuis/Turmac		€ 15.000				**€ 15.000**

12.	Deelname Nationale Klimaatweek	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000	**€ 5.000**
	Totaal	**€ 66.000**	**€ 109.000**	**€ 36.000**	**€ 1.000**	**€ 1.000**	**€ 213.000**

De volgende actie vindt dekking uit de Bestemmingsreserve Duurzaamheid:

	Actie	**Investeringen 2026**	**Totaal investeringen**
1.	**Isoleren dak Turmac Cultuurfabriek** in combinatie met herstel lekkage(s) en het vervanging van de daklichten en de zonnepanelen.	Financiering reeds georganiseerd in 2025	-
	Totaal	-	-

Onderstaande acties worden gedekt uit Transitiebudget Duurzaamheid – exploitatielasten:

	Actie	**Kosten 2026**	**Kosten 2027**	**Kosten 2028**	**Kosten 2029**	**Kosten 2030**	**Totaal kosten**
1.	**Plaatsen van stickers op apparatuur**	€ 500					€ 500
2.	**Plaatsen van stickers op ramen**	€ 1.000					€ 1.000
3.	**Afvalinzamelstructuur gebouwen aanpassen**	€ 5.000					€ 5.000
4.	**Plaatsen van standby-killers**	€ 20.000					€ 20.000
	Totaal	**€ 26.500**					**€ 26.500**

Tot slot wordt onderstaande actie gedekt uit het opleidingsbudget openbare werken:

	Actie	**Kosten 2026**	**Totaal kosten**
1.	Organiseren van een training 'vakgericht zuinig rijden' voor 60 medewerkers	€ 30.000	**€ 30.000**
	Totaal	**€ 30.000**	**€ 30.000**

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van alle kosten en de bijbehorende dekkingsbronnen in de periode 2026–2030. In de voorafgaande tabellen zijn de kosten per maatregel en per dekkingsvorm uitgesplitst. De laatste tabel telt deze bedragen bij elkaar op, zodat in één oogopslag zichtbaar is welke kosten jaarlijks worden gemaakt en uit welk budget of welke reserve deze worden gedekt. Het overzicht laat zien dat het grootste deel van de kosten bestaat uit de drie extra fte voor uitvoering en dat een kleiner deel komt uit specifieke acties en maatregelen, exploitatiekosten en het opleidingsbudget van team OW.

Omschrijving	**Kosten 2026**	**Kosten 2027**	**Kosten 2028**	**Kosten 2029**	**Kosten 2030**	**Totaal kosten**
Drie extra fte voor uitvoering	€ 276.000	€ 276.000	€ 276.000	€ 184.000	€ 184.000	€ 1.196.000
Acties en maatregelen	€ 66.000	€ 109.000	€ 36.000	€ 1.000	€ 1.000	€ 213.000
Vastgoedinvestering	Financiering reeds georganiseerd in 2025					-
Exploitatielasten	€ 6.500					€ 6.500
Begroting Duurzaamheid	€ 20.000					€ 20.000
Opleidingsbudget OW	€ 30.000					€ 30.000
Totaal	**€ 398.500**	**€ 385.000**	**€ 312.000**	**€ 185.000**	**€ 185.000**	**€ 1.465.500**

Jaarlijks wordt de voortgang en besteding van de middelen geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Hiermee is de financiële basis voor de uitvoering van het programma geborgd.

Bijlage 1: Europese, Nederlandse en regionale kaders en richtlijnen

Gemeente Zevenaar werkt aan haar duurzaamheidsdoelstellingen binnen verschillende kaders en richtlijnen. De belangrijkste staan hieronder in een overzicht weergegeven. Deze kaders zijn ook opgenomen in het Klimaatplan.
Dit uitvoeringsprogramma beschrijft zowel de bestaande kaders als nieuwe of aangepaste wet- en regelgeving die sinds het Klimaatplan zijn vastgesteld

Wet- en regelgeving	Europese (E), nationale (N), regionale (R) en lokale (L) afspraken	
Klimaatakkoord van Parijs 2015 Het Klimaatakkoord verplicht deelnemende landen om in 2030 55% minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990. Het uiteindelijke doel is om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn.	**(N) Nationaal programma Circulaire Economie (NPCE)** Het NPCE bevat maatregelen waarmee Nederland in 2050 volledig circulair wil zijn. Het tussendoel is om in 2030 al 50% minder gebruik te maken van primaire grondstoffen.	**(E) Ecodesign 2024 (ESPR)** De Ecodesign-verordening voor duurzame producten (ESPR) is een kaderwet waarmee eisen kunnen worden gesteld aan bijna alle fysieke producten, zoals eisen voor herbruikbaarheid, recyclebaarheid en energiegebruik.
Nederlandse klimaatwet 2019 De Nederlandse Klimaatwet verplicht Nederland om in 2030 minimaal 55% minder broeikasgassen uit te stoten dan in 1990.	**(E) Construction Products Regulation 2013 (CPR)** **Het** doel van de CPR is om circulariteit in de bouw te stimuleren. Dit gebeurt door het invoeren van productpaspoorten, het standaardiseren van bouwproducten en het bevorderen van hergebruik.	**(N) Schoon en emissieloos bouwen (SEB)** Het SEB heeft als doel om in de bouwsector in 2030 60% minder stikstofoxide uit te stoten dan in 2018. Gemeente Zevenaar heeft zich in 2025 op basisniveau aangesloten bij dit programma, dwz dat er commitment is om de emissie-eisen toe te passen.
Richtlijn hernieuwbare energie (RED) De RED verplicht Nederland om het aandeel hernieuwbare energie in 2030 te verhogen tot 42,5%.	**(N) Schone Lucht Akkoord 2020** Het doel van het Schone Lucht Akkoord is om de luchtkwaliteit in Nederland in 2030 met minimaal 50% te verbeteren ten opzichte van 2016. Gemeente Zevenaar is sinds 2024 deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord.	**(R) Deelname GMR – Circulaire Regio (Bouw & GWW)** De Groene Metropoolregio (GMR) heeft als doel om in 2030 ten minste 50% van de bouwsector circulair te maken en in 2050 volledig circulair te zijn.
Richtlijn Energie Efficiëntie (EED)	**(N) DuurzaamGWW**	**(N) CO2-Prestatieladder (2009)**

De Energie-efficiëntierichtlijn (EED) verplicht Nederland om in 2030 32,5% minder energie te verbruiken dan de verwachte energiebehoefte.	DuurzaamGWW helpt partijen om de infrastructuur richting 2030 zoveel mogelijk klimaatneutraal en circulair aan te leggen en te onderhouden.	De Ladder helpt bedrijven en overheden om de CO_2-uitstoot te verminderen, zowel binnen de eigen organisatie als samen met partners in de keten.
Richtlijn schone voertuigen 2021 Deze richtlijn heeft als doel om het aandeel schone auto's en bestelwagens in 2025 te verhogen naar 38,5%.	**(N) Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtnemen en Inkopen (MVOI)** MVOI is een aanpak waarbij organisaties bij inkoop- en aanbestedingsprocessen rekening houden met de maatschappelijke en milieueffecten.	**(R) Regionale energiestrategie** De Regionale Energiestrategie regio Arnhem-Nijmegen beschrijft de aanpak om in 2030 55% minder CO_2 uit te stoten dan in 1990.
Corporate Sustainability Reporting Directive 2023 (CSRD) De CSRD is een Europese richtlijn die bedrijven verplicht om te rapporteren over hun prestaties op het gebied van duurzaamheid (wetsvoorstel is ingediend bij Tweede Kamer). Vooralsnog geldt dit niet voor gemeenten, maar indirect kunnen zij betrokken raken doordat verbonden partijen en leveranciers CSRD-plichtig zullen worden	**(L) Collegeprogramma 2022 – 2026** In het Collegeprogramma staan de gemeentelijke ambities en acties op gebieden zoals Veiligheid, Economie en Duurzaamheid.	**(L) Warmteprogramma Zevenaar** Gemeenten moeten uiterlijk eind 2026 het Warmteprogramma klaar hebben om gebouwen aardgasvrij te maken.
Single Use Plastics Directive 2021 (SUPD) De SUPD is een richtlijn om de hoeveelheid wegwerpplastic en de impact op het milieu te verminderen, bijvoorbeeld door middel van UPV's, statiegeld of marktbeperkingen.	**(L) Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie'** Het Klimaatplan vormt de basis voor de verduurzaming van de eigen organisatie. Het geeft invulling aan de ambities om in 2030 een reductie van 55% van de CO_2-uitstoot te realiseren ten opzichte van 2018, in 2030 19% minder energie te verbruiken ten opzichte van 2020 en in 2030 50% circulair te zijn.	

Tabel 47: Overzicht belangrijkste kaders en richtlijnen waarbinnen Uitvoeringsprogramma Klimaatneutrale organisatie opereert

De hierboven beschreven kaders en richtlijnen vormen het kader voor de doelstellingen en acties in dit uitvoeringsprogramma.

Tijdens de looptijd van dit programma worden nieuwe of aangepaste beleidsstukken, wetten en kaders verwacht. De belangrijkste zijn:

- **Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)**: Dit wordt een actualisatie van het bestaande programma. Het zal zowel verplichtende als ondersteunende maatregelen bevatten om de circulaire economie te versterken.
- **Circulaire Economie-wet**: Dit is een nieuw wetgevingsinitiatief dat bestaande wetten en beleidsregels bundelt en vernieuwt. De wet bevat verplichte regels en instrumenten om de overgang naar een circulaire economie te versnellen. Onder meer de Wet milieubeheer maakt hier onderdeel van uit. De focus ligt op het verbeteren van de circulariteit van producten en materialen.
- Er worden eind 2025 actualisaties verwacht van het programma **Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)** en de roadmaps die als uitvoeringsprogramma zijn opgesteld binnen de strategie **Klimaatneutrale en circulaire Infra (KCI).** Het programma Duurzaam GWW is hier onderdeel van. De roadmaps zijn opgesteld voor de belangrijke productgroepen die door gemeenten veel gebruikt worden: Duurzame wegverharding, Kunstwerken, Weg-, Dijk- en Spoorwegmaterieel (één-op-één gelijk aan programma SEB). Nieuw binnen de KCI is de roadmap Riolering. Groene Metropool Regio is aangesloten bij de actualisatie van deze roadmaps.

Deze en andere ontwikkelingen kunnen tijdens de looptijd van het Klimaatuitvoeringsprogramma invloed hebben op de uitvoering. Daarom worden ze actief gevolgd. Als nieuwe richtlijnen daartoe aanleiding geven, wordt het uitvoeringsprogramma aangepast.

Toelichting wetgeving, kaders en richtlijnen

Klimaatakkoord van Parijs (2015)
Het klimaatakkoord heeft als doel om de opwarming van de aarde ruim onder de 2 graden Celsius te houden en inspanningen te leveren om de temperatuurstijging te beperken tot 1,5 graden Celsius. Nederland heeft het klimaatakkoord van Parijs ondertekend. Dit heeft als gevolg dat gemeenten de uitstoot van broeikasgassen moeten reduceren.

Nederlandse Klimaatwet (2019)
De Nederlandse Klimaatwet heeft als doel om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen met minimaal 55% in 2030 ten opzichte van 1990. De energietransitie maakt hier ook onderdeel van uit: in 2050 moet 95% van de energievoorziening afkomstig zijn van hernieuwbare energiebronnen. Gemeenten leveren een bijdrage aan het behalen van de Nederlandse Klimaatwet door de uitstoot van broeikasgassen te reduceren en hernieuwbare energiebronnen te stimuleren.

Richtlijn hernieuwbare energie (RED)
De Richtlijn hernieuwbare energie is een wetgevend kader van de Europese Unie (EU) dat lidstaten verplicht om het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen te bevorderen. Het doel van de RED is om het aandeel hernieuwbare energie te vergroten tot 42,5 procent in 2030. Diverse gemeenten worden aangewezen als versnellingsgebied. In deze gebieden worden vergunningen voor hernieuwbare energie sneller verleend.

Richtlijn Energie Efficiëntie (EED)
De Richtlijn Energie Efficiëntie (EED) is een wetgevend kader van de EU om het energieverbruik te reduceren. Het doel van de EED is om 32,5 procent energiereductie te realiseren in 2030 ten opzichte van de verwachte energiebehoefte. De EED geldt voor vastgoedlocaties die per jaar meer dan 50.000 kilowattuur

elektriciteit of 25.000 kubieke meter aardgas gebruiken. Gemeentelijk vastgoed valt hiermee regelmatig onder de EED richtlijn.

Richtlijn schone voertuigen (2021)
De Richtlijn Schone Voertuigen helpt bij het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen door overheden te dwingen hun wagenpark geleidelijk te vergroenen door een groeiend aandeel schone en uitstootvrije voertuigen te kopen.

Schone lucht akkoord (2020)
Het Schone lucht akkoord heeft als doel om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren. Het Rijk, provincies en gemeenten streven naar een gezondheidswinst van minimaal 50% in 2030 ten opzichte van 2016. Gemeente Zevenaar heeft deze in 2025 ondertekend.

Ecodesign (ESPR)
De ESPR is een kaderverordening op basis waarvan producteisen gesteld kunnen worden aan vrijwel alle fysieke producten. Ecodesign heeft als doel om producten duurzamer te maken. Gemeenten stimuleren Ecodesign door het onderdeel te maken bij aanbestedingen.

Construction Products Regulation (CPR)
De CPR stelt eisen voor bouwproducten het kader van functionaliteit, veiligheid en milieubescherming. Het doel van de CPR is om circulariteit in de bouw te stimuleren door productpaspoorten, standaardisatie van bouwproducten en het aanmoedigen van hergebruik. Gemeenten stimuleren CPR door het onderdeel te maken bij aanbestedingen.

Corporate Sustainability Report Directive (CSRD)
De CSRD is een Europese richtlijn die bedrijven en gemeenten verplicht om te rapporteren over hun duurzaamheidsprestaties. Gemeenten dienen bijvoorbeeld informatie te verstrekken bij gronduitgifte en aanbestedingen. Het stimuleren van CSRD doet een gemeente door het onderdeel te maken bij aanbestedingen.

Single Use Plastic Directive (SUPD)
De SUPD is een Europese richtlijn die gericht is op het verminderen van de impact van bepaalde plastic producten op het milieu. Het doel is om de hoeveelheid plastic afval te verminderen, de overgang naar een circulaire economie te bevorderen en de negatieve effecten van plastic op het milieu en de menselijke gezondheid te beperken. Gemeenten stimuleren SUPD door het onderdeel te maken bij aanbestedingen.

Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB)
SEB is een landelijk programma dat gemeenten, provincies en waterschappen ondersteunt bij de overstap naar schoon en emissieloos werken in bouw- en infraprojecten. Het doel is het verminderen van stikstof, CO_2 en fijnstof door inzet van zero-emissie materieel. SEB helpt gemeenten door:

- Kennis en handreikingen over aanbesteding, vergunningen en laadinfrastructuur;
- Financiële ondersteuning via regelingen zoals SPUK SEB om meerkosten van emissieloos materieel te vergoeden;
- Routekaarten en ingroeipaden die aangeven welk materieel wanneer emissieloos moet zijn;
- Netwerk en praktijkvoorbeelden om ervaring op te doen en samenwerking te stimuleren.

Door het convenant SEB te ondertekenen en gebruik te maken van deze middelen, kunnen gemeenten emissieloze eisen stellen in aanbestedingen en hun eigen materieel verduurzamen.

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)
MVOI is een aanpak waarbij overheden en andere publieke organisaties bij hun inkoop- en aanbestedingsprocessen rekening houden met maatschappelijke en milieueffecten. Het doel is om duurzame en sociale doelen te bevorderen door bewuste keuzes te maken bij het opdrachtgeven en inkopen. Gemeenten stimuleren MVOI door dit concreet toe te passen binnen de eigen organisatie.

Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE)
Het NPCE is een initiatief van de Nederlandse overheid dat gericht is op het bevorderen van een circulaire economie in Nederland. Het heeft als doel om het gebruik van grondstoffen te verminderen, hergebruik te stimuleren en afval te minimaliseren. Gemeenten kunnen het NPCE inzetten als richtinggevend kader.

Overige kaders: wat zijn de overkoepelende (beleids)kaders?
Gemeente Zevenaar beschikt over een aantal overkoepelende (beleids)kaders die voor ieder thema van toepassing is. Dit betreft: Coalitieakkoord gemeente Zevenaar, Collegeprogramma 2022 – 2026, Klimaatplan 2021 – 2030, Inkoop- en aanbestedingsbeleid 2017, …

Notitie afvalstoffenbeleidsplan 2025-2030

- Gemeenten zijn sinds 1 juli 2020 wettelijk verplicht om gft-afval, papier, metaal, kunststof, glas en elektronische apparatuur gescheiden in te zamelen. Op die datum trad het besluit gescheiden inzameling in werking. Vanaf 1 januari 2025 moeten gemeenten ook textiel en gevaarlijke afvalstoffen gescheiden inzamelen.

Uitvoeringsprogramma circulair opdrachtgeverschap en circulaire inkoop GWW

- OnderscP&Oijven de uitgangspunten van de aanpak Duurzaam GWW. Zevenaar draagt als gemeente bij aan het behalen van de nationale beleidsdoelen op het vlak van het bevorderen van de CE en energie.

Notitie afvalstoffenbeleidsplan 2025-2030

- De zogeheten VANG doelstelling is de basis van het afvalstoffenbeleid in Nederland. (2020 75% afvalscheiding / 100 kilo restafval pp in 2025). Dit vereist perfect aanbiedgedrag van alle inwoners en een perfect werkende infrastructuur. Hiermee wil gemeente Zevenaar met optimale afvalscheiding naar hoogwaardige recycling.
- Gemeenten hebben een zorgplicht voor het inzamelen van huishoudelijk afval en zijn samen met hun inwoners aan zet voor goede scheiding van huishoudelijk afval. Hoogwaardige afvalscheiding bij huishoudens is essentieel voor hoogwaardige recycling en is daarmee één van de schakels die nodig zijn om gesloten ketens en een circulaire economie te bereiken.
- In het nieuwe beleid ligt niet alle verantwoordelijkheid bij de gemeenten, maar ook bij andere spelers in de keten. De inzet is te voorkomen dat gemeenten (huishoudelijk) afval moeten inzamelen. Bij dat streven moet de gemeente een juiste balans vinden tussen de kosten, de dienstverlening en het milieurendement. De zogeheten afvaldriehoek.
- Andere beleidsmaatregelen:
    - het verbieden van specifieke producten;

    - het opnemen van ontwerpeisen in wetgeving;
    - het verantwoordelijk stellen van producenten voor de kosten van inzameling en van recycling middels een UPV
- GFT uit het restafval verwijderen en 90kg restafval per inwoners. Focus op luiers, GFT, communicatie, afvalcoaches, handhaving, volumekeuze voor restafval bieden met kleinere standaard en participatie van inwoners.

Uitvoeringsprogramma circulair opdrachtgeverschap en circulaire inkoop GWW

- Circulair opdrachtgeverschap en circulair inkopen in de gww realiseren.
    - 2025: 50% circulair opdrachtgeverschap en 30% circulair
    - Organiseren regionale expertise voor circulaire aanbestedingen in de vorm van ondersteuning bij de toepassing van methodieken (ambitieweb)
    - Organiseren dat het makkelijker en sneller gebruik gemaakt kan worden van gebruikte (her)bruikbare materialen in de GWW
    - Streven naar een gezamenlijke inkoop van een of meer circulaire GWW-projecten
    - Met regionale bijeenkomsten voor MKB bedrijven worden regionale GWW-bedrijven geïnformeerd.
- Vier transitielijnen
    - Van kosten naar waarde
    - Van re-actief naar pro-actief
    - Van uniek naar uniform
    - Van alleen naar samen (opdrachtgever-opdrachtnemer)
- Negen activiteiten op drie sporen:
    1. Kennisdelen
    2. Circulair opdrachtgeverschap (uitvragen/eenduidige aanpak)
    3. Mate van circulariteit (toepassen en faciliteren)
- Negen activiteiten: opzetten monitoringssystematiek (2), nulmeting (3), meten en monitoren (3), ondersteund circulair werken (1), kennisevenementen (1), regionaal trainingsprogramma (1), gezamenlijke aanpak circulair inkopen (2), proeftuin innovatie maatregelen (3), projecten (2).

Bijlage 2: Beleidskaders en stand van zaken impactgebieden klimaatuitvoeringsprogramma

Deze bijlage beschrijft de beleidskaders, afspraken en bestaande maatregelen die richting geven aan het klimaatuitvoeringsprogramma van de gemeente Zevenaar. Per thema is aangegeven welke doelen gelden, op welke beleidsstukken deze doelen zijn gebaseerd en welke acties de gemeente al uitvoert.
Daarnaast laat deze bijlage zien welke resultaten al zijn behaald en waar ontwikkelingen achterblijven of nog in voorbereiding zijn. De informatie vormt, samen met het Klimaatplan, de basis voor de KPI's, doelstellingen en acties in het uitvoeringsprogramma.

De bijlage volgt de hoofdstructuur van het klimaatuitvoeringsprogramma. Elk hoofdstuk beschrijft eerst de relevante beleidskaders en vervolgens de huidige stand van zaken. De opbouw is als volgt:

1. Gemeentelijke dienstverlening
    1.1. Vastgoed
    1.2. Wagenpark
    1.3. Infrastructuur en openbare ruimte
    1.4. Ingekochte dienstverlening
2. Bedrijfsvoering
    2.1. Afval eigen organisatie
    2.2. Mobiliteit medewerkers
    2.3. Ingekochte goederen grondstoffen en diensten
3. Inkoop en aanbesteden

Elk onderdeel geeft antwoord op dezelfde hoofdvragen:

- Onder welke beleidskaders valt dit impactgebied?
- Welke afspraken en doelstellingen gelden?
- Wat is de huidige situatie?
- Welke duurzame acties worden al uitgevoerd en wat leveren die op?

Gemeentelijke dienstverlening

Gemeentelijke dienstverlening bestaat uit alle taken die de gemeente uitvoert voor inwoners en bedrijven. Veel van deze taken hebben invloed op het milieu, bijvoorbeeld door energieverbruik, CO_2-uitstoot en het gebruik van grondstoffen.
In deze bijlage worden alleen de onderdelen beschreven die daadwerkelijk milieubelasting veroorzaken. Het gaat om:

- **Vastgoed** – De gebouwen die de gemeente gebruikt om haar dienstverlening te kunnen uitvoeren.
- **Wagenpark** – De voertuigen en werktuigen die de gemeente inzet bij haar operationele taken.
- **Aanbestede werken** – Projecten in de openbare ruimte, zoals aanleg, onderhoud of verbetering wegen, groen en andere voorzieningen. Daarbinnen onderscheiden we, naast de werken zelf, ook de volgende onderdelen

    - **Energieverbruik voor installaties** – Verbruik van elektriciteit voor bijvoorbeeld verkeersregelingsinstallaties (VRI's), openbare verlichting en gemalen.
    - **Gebruik van (vrijgekomen) grondstoffen** – Met name binnen grond-, weg- en waterbouwprojecten.
- **Ingekochte dienstverlening** – Externe diensten die nodig zijn voor gemeentelijke taken, zoals het vervoer van ingezameld huishoudelijk afval naar verwerkingslocaties.

Voor elk onderdeel zijn in het Klimaatuitvoeringsprogramma doelstellingen en acties opgesteld. Hier beschrijven we welke beleidskaders gelden en wat dit tot nu toe aan resultaten heeft opgeleverd.

Vastgoed

Het verduurzamen van vastgoed betekent dat gebouwen energiezuiniger, milieuvriendelijker en toekomstbestendiger worden gemaakt. Dit omvat maatregelen zoals betere isolatie, de inzet van energie-efficiënte installaties en het gebruik van duurzame materialen.

1.1.29 Beleidskaders

De verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed van gemeente Zevenaar wordt, naast dit uitvoeringsprogramma, gestuurd door drie beleidstukken:

- Integraal Accommodatieplan (IAP) 2020-2040
- Routekaart verduurzaming Maatschappelijk vastgoed 2020-2040 (onderdeel van het (IAP)
- Integraal huisvestingsplan (IHP) 2025-2050 (in voorbereiding, specifiek gericht op onderwijshuisvesting)

Hoofddoelstellingen[10]

1. **55% CO_2-reductie in 2030 (t.o.v. 1990)**
   De gemeente streeft in 2030 naar een CO_2-reductie van 55% binnen haar vastgoedportefeuille, in lijn met het nationale Klimaatakkoord en het Klimaatakkoord van Parijs.

2. **Energieneutraal, aardgasvrij en 95% CO2-reductie in 2040**
   In 2040 is het vastgoed van de gemeente onderaan de streep energieneutraal: er wordt evenveel energie opgewekt als verbruikt (zowel gebouw- als gebruiksgebonden energie). Verwarming met aardgas is dan volledig uitgefaseerd. De CO2-uitstoot is met 95% gereduceerd ten opzichte van 1990.

Werkwijze: vier pijlers

De gemeente realiseert deze doelstellingen op basis van vier pijlers:

1. **Verduurzamen door vastgoedingrepen –** Technische en bouwkundige aanpassingen aan panden.
2. **Sturen op gebruik en gedrag –** Energiezuinig gebruik door medewerkers stimuleren.
3. **Inkoop van duurzame energie –** Levering van 100% hernieuwbare energie.
4. **Gebiedsgerichte aanpak –** Samenwerking met andere partijen in gebiedsontwikkelingen.

Voor dit uitvoeringsprogramma zijn drie gemeentelijk panden in scope: het gemeentehuis, de Turmac Cultuurfabriek en de gemeentewerf. Op deze panden zijn pijlers 1, 2 en 3 van toepassing.

---

[10] In de oorspronkelijke versie van de routekaart verduurzaming stond het doel dat de eigen organisatie in 2025 CO_2-neutraal zou zijn. De gemeenteraad heeft dit doel niet overgenomen en gevraagd om een meer geleidelijk tempo. Daarbij hoort ook een meer gespreide begroting bij.

1.1.30 Stand van zaken

De verduurzaming van het vastgoed verloopt trager dan voorzien in de oorspronkelijke routekaart. Een belangrijke oorzaak is het ontbreken van structureel budget voor de uitvoering van de routekaart binnen het accommodatieplan. Voor elke investering is afzonderlijke besluitvorming door de gemeenteraad nodig. Ook wordt er soms gemotiveerd afgeweken van de routekaart. Zo zijn er bijvoorbeeld meerdere maatregelen aan de installaties van het Musiater eerder uitgevoerd dan gepland, omdat het natuurlijke vervangingsmoment eerder viel dan in de routekaart voorzien was.
Alle maatregelen met een terugverdientijd van minder dan vijf jaar in het gemeentehuis/Turmac zijn uitgevoerd.

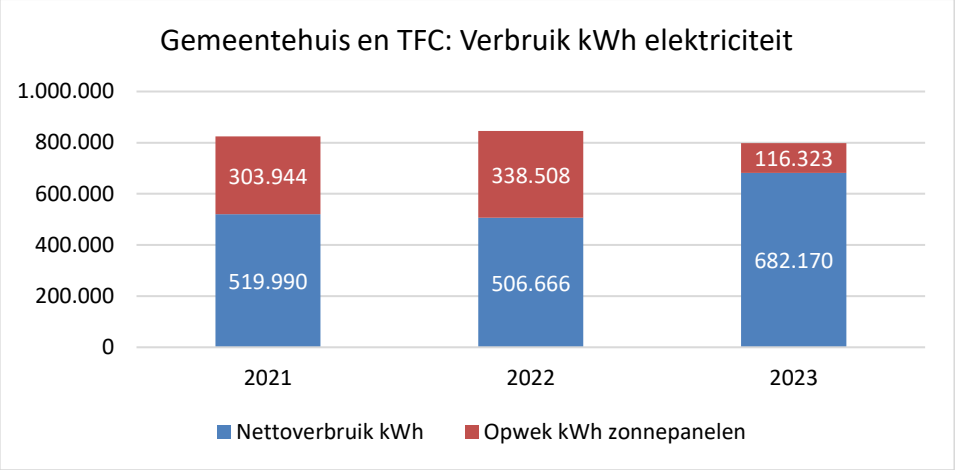
Voor 2025 is vanuit de bestemmingsreserve Duurzaamheid[11] een bedrag van € 500.000 beschikbaar gesteld. Dit is beoogd voor het isoleren van het dak van de Turmac Cultuurfabriek en de vervanging van de zonnepanelen voor een variant die significant meer elektriciteit opwekt en ook circulair geproduceerd is. Ook zullen de ruiten in de lichtstraten vervangen worden voor glas met zonwerende folie, waardoor veel minder rechtstreekse zonnestralen worden doorgelaten en daarmee het binnenklimaat in de zomer minder schommelt.

De werkplaats van de gemeentewerf werd tot voor kort verwarmd met een gasheater. Eind 2024 is deze vervangen door een warmtepomp, waardoor het gasverbruik van de gemeentewerf naar verwachting vanaf 2025 een aanzienlijke afname laat zien.

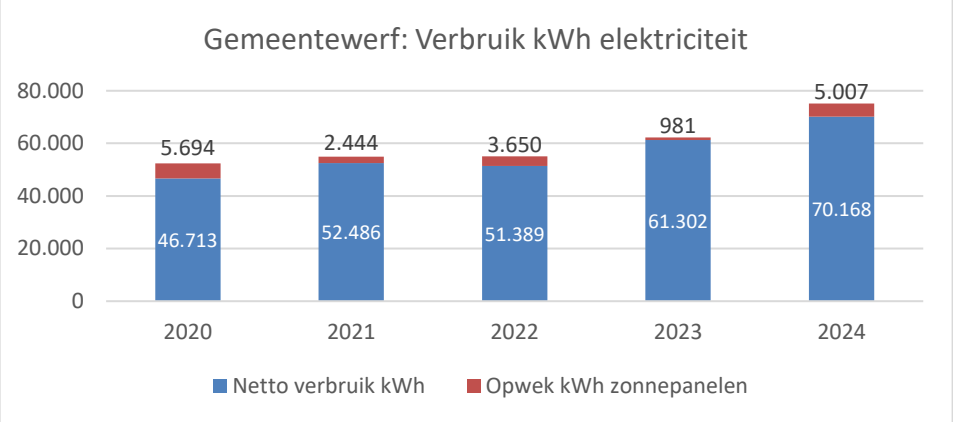
Aardgasvrij maken van het gemeentehuis en de Turmac Cultuurfabriek
Hoewel het streven is om beide panden aardgasvrij te maken, blijft dit voorlopig een uitdaging. In het gemeentehuis is één warmtepomp geplaatst, maar deze is niet krachtig genoeg om koudepieken op te vangen. Daarom zijn aanvullende cv-installaties nodig, waardoor nog steeds aardgas wordt gebruikt.
In het Klimaatplan werd een doelstelling voor 2026 gesteld van 100% aardgasvrij. Dat is niet haalbaar. Het plaatsen van een tweede warmtepomp is technisch mogelijk, maar waarschijnlijk vereist dit een zwaardere elektriciteitsaansluiting. Door netcongestie staat netbeheerder Liander dit momenteel niet toe.

Elektriciteitsverbruik
De elektriciteitsvraag van het gemeentehuis en de Turmac Cultuurfabriek is afgelopen jaren min of meer gelijk gebleven. In 2023 was het nettoverbruik echter fors hoger dan in voorgaande jaren, omdat de zonnepanelen vier maanden buiten werking waren.

[11] *De gemeenteraad heeft in september 2022 een bestemmingsreserve voor duurzaamheid vastgesteld. Deze reserve is bedoeld voor extra klimaatmaatregelen om de klimaatdoelen te halen.*

Tabel 48: Verbruik kWh elektriciteit gemeentehuis en TCF

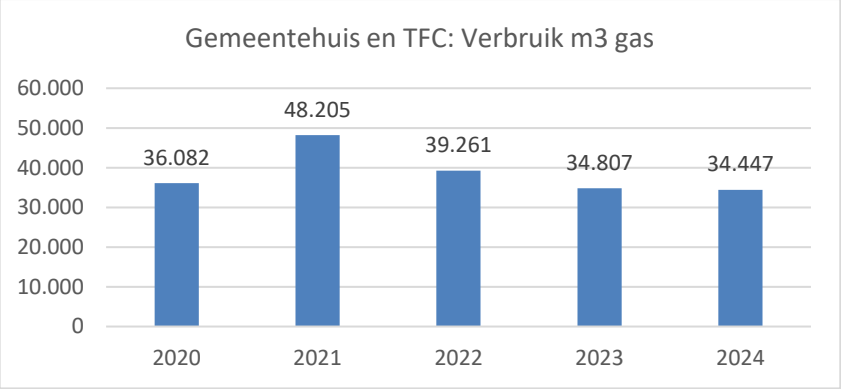

Tabel 49: Verbruik kWh elektriciteit gemeentewerf

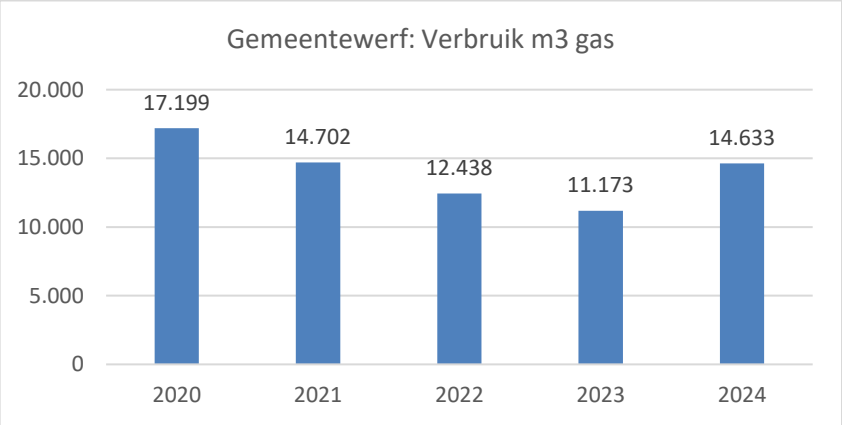
Aardgasverbruik

Het gasverbruik is de afgelopen jaren gedaald. In 2021 is echter een significante verhoging van het aantal kuub gas te zien. Hoogstwaarschijnlijk is dit veroorzaakt door de verplichting tijdens de Corona-pandemie om luchtverversingskasten meer lucht aan te laten zuigen van buitenaf en lucht niet her te gebruiken. Aangezien dit koude lucht is, werd veel meer capaciteit van de cv-installaties gevaagd.

In 2023 is de beslissing genomen om de temperatuur standaard te verlagen naar 20 graden. Het gebouw kent een passief verwarmingssysteem, waardoor temperatuuraanpassing traag plaatsvindt. Medewerkers kúnnen de temperatuur weliswaar handmatig met 1 of 2 graden verhogen of verlagen, maar door de trage temperatuuraanpassing heeft dit pas veel later effect. Het zorgt daarmee voor kostenverhoging, zonder dat het direct iets oplevert wat warmte- of koeltebeleving betreft.

Tabel 50: verbruik m3 gas gemeentehuis en TFC

Tabel 51: verbruik m3 gas gemeentewerf

Inkoop van duurzame energie

Gemeente Zevenaar neemt samen met 23 regiogemeenten elektriciteit af via een gezamenlijk contract met GreenChoice:

Bron	%	Emissiefactor (kg CO2/kWh)
Zonne-energie	22,7%	0 kg
Windenergie	48,4%	0 kg
Windenergie EU	9,7%	0 kg
Biomassa	19,2%	0 kg
Totaal	**100%**	**0 kg**

Tabel 52: Overzicht inkoop duurzame energie

Via Eneco koopt gemeente Zevenaar gas in. Op dit moment wordt 12% van deze gasinkoop afgedekt met Garanties van Oorsprong[12] (GvO's), oplopend naar 100% in 2030. De gemeente heeft echter geen invloed op het type GvO's dat Eneco inzet – bijvoorbeeld of deze afkomstig zijn van biogas dat is opgewekt uit mest of gft-afval.

[12] *Een Garantie van Oorsprong (GvO) is een digitaal certificaat waarmee bewezen wordt dat stroom op een groene (dus duurzame) manier is opgewekt.*

Wagenpark

Met het wagenpark van de gemeente bedoelen we alle voertuigen, werktuigen en het materieel die gemeente Zevenaar inzet voor haar dienstverlening. Denk hierbij aan voertuigen, apparaten en machines die worden gebruikt voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ook auto's van toezichthoudende en controlerende teams vallen hieronder. Voor de leesbaarheid gebruiken we in dit programma het woord 'wagenpark' als verzamelterm.

1.1.31 Beleidskaders

De verduurzaming van het wagenpark is, naast het Klimaatplan, niet verder uitgewerkt in ander intern beleid. Wel is de gemeente Zevenaar deelnemer aan het Schone Lucht Akkoord (SLA). Het SLA is een set aan afspraken tussen Rijk, provincies en gemeenten om de luchtkwaliteit blijvend te verbeteren. Mobiliteit speelt hierin een belangrijke rol, omdat verkeer en mobiele werktuigen veel stikstofoxiden (NOx) en fijnstof (PM10) uitstoten. Het SLA stimuleert deelnemers om de uitstoot van voertuigen en materieel te verlagen en duurzame mobiliteit voor medewerkers te bevorderen (zie ook hoofdstuk 6.2: Mobiliteit medewerkers).

Er is binnen de gemeente geen wagenparkbeheerplan en ook geen officiële wagenparkbeheerder. Er is wel overzicht van het wagenpark, omdat het materieel wordt geregistreerd voor beheer en onderhoud in de werkplaats. De coördinatie ligt nu bij het monteurs-team.

1.1.32 Stand van zaken

Het wagenpark van gemeente Zevenaar bestaat uit bijna 120 voertuigen en (mobiele) machines, zoals tractoren, maaiers, perscontainers en heftrucks. Een deel van het materieel is niet gemotoriseerd, waaronder circa 50 aanhangers en werktuigen. Sommige van deze werktuigen hebben wel bewegende onderdelen die via een stekker stroom verbruiken. De milieubelasting hangt deels af van het type motor van het voertuig dat de aanhanger trekt: diesel-, benzine- of elektrisch.

Een deel van het wagenpark is inmiddels geëlektrificeerd. In december 2024 had de gemeente acht elektrische personenauto's in gebruik. Recent zijn nog twee benzine/hybride auto's vervangen door elektrische exemplaren.

Wagenparkbeheerder: 'Alle dieselauto's binnen het wagenpark van gemeente Zevenaar rijden op HVO100 biodiesel, een milieuvriendelijker alternatief voor gewone diesel.'

Het merendeel van de voertuigen heeft Euro 6+ motor, de hoogste milieuklasse op dit moment. Een kleiner aantal voertuigen heeft een motor met een lagere milieuklasse. De gemeente werkt aan een investeringsplan voor de vervanging van deze voertuigen. In totaal gebruiken 60 voertuigen en werktuigen diesel. Alle dieselauto's binnen het wagenpark rijden op HVO100 biodiesel, een milieuvriendelijker alternatief gemaakt van (plant)afval- en reststoffen. Hierdoor wordt minder CO_2 en andere broeikasgassen uitgestoten dan bij gewone diesel.

De gemeente heeft een eigen werkplaats voor het beheer en onderhoud van het wagenpark, ook voor voertuigen van de Reinigingsdienst De Liemers (RDL). De werkplaats heeft eigen afvalstromen, vooral oude banden en afgewerkte olie. Deze worden apart ingezameld en verwerkt. Het is niet bekend in hoeverre dit circulair gebeurt. Oude voertuigen en werktuigen worden verkocht op de tweedehandsmarkt.

In 2023 is met het eigen wagenpark 29,9 ton CO_2 uitgestoten. Door de switch van fossiele diesel naar HVO100-diesel is daarmee in 2023 een reductie gerealiseerd van 245 ton CO_2 ten opzichte van het jaar daarvoor.

Er is een Dashboard voor het wagenpark geïntroduceerd voor monitoring. Op dit moment worden 14 voertuigen gevolgd. Het systeem geeft inzicht in rijgedrag, brandstofverbruik, en gereden kilometers, en laat zien waar zuiniger gereden kan worden.

Infrastructuur en openbare ruimte

De infrastructuur in gemeente Zevenaar bestaat uit fysieke voorzieningen zoals wegen, bruggen, rioleringen straatverlichting en kabels. Deze zijn belangrijk voor het goed functioneren van de gemeente. De openbare ruimte omvat alle plekken die voor iedereen toegankelijk zijn, zoals parken, pleinen, stoepen en speelplaatsen. Gemeente Zevenaar bouwt, beheert, onderhoudt of vernieuwt deze infrastructuur en openbare ruimtes. Dit zorgt voor een veilige, aantrekkelijke en goed werkende omgeving voor inwoners en bedrijven.

1.1.33 Beleidskaders

De belangrijkste beleidsregels voor dit werkveld staan in het *Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)*. In dit plan staan ambities om de openbare ruimte toekomstbestendig en prettig in gebruik te maken. Enkele ambities die ook dit uitvoeringsprogramma raken, zijn:

- Het vergroten en behouden van biodiversiteit.
- De openbare ruimte bestand maken tegen hitte, droogte en wateroverlast.
- De openbare ruimte en het beheer daarvan duurzamer en circulair maken.

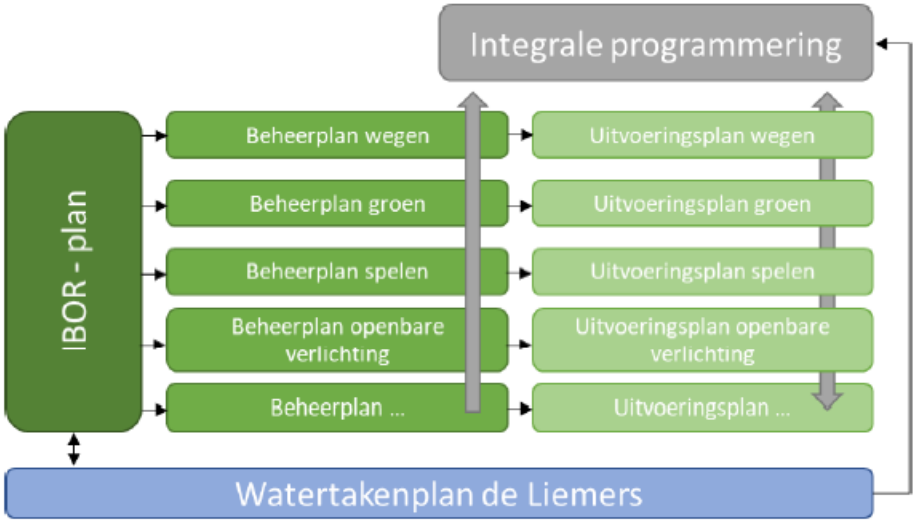
Voor deze ambities zijn in het IBOR doelstellingen vastgesteld. Omdat biodiversiteit en klimaatadaptatie buiten de scope van dit uitvoeringsprogramma vallen, worden deze hier niet verder besproken.
Voor een duurzame, circulaire openbare ruimte en een toekomstbestendige beheerorganisatie zijn wel doelstellingen opgenomen:

Doelstelling	Financiering	Organisatie
Bij herinrichting van de openbare ruimte werken we in 2030 voor 50% met herbruikbare of gerecyclede materialen. Een voorbeeld is grasfalt voor straten en betonpuin hergebruiken voor betonfietspaden.	Kostenneutraal	Voorschrijven in Handboek Inrichting Openbare Ruimte
We passen geen asfalt meer toe in woonstraten bij herinrichtingen. In plaats daarvan gebruiken we klinkers.	Kostenneutraal	Voorschrijven in Handboek Inrichting Openbare Ruimte
Bij vervanging van openbare verlichting kiezen we altijd voor duurzame verlichting of verminderen we de verlichting, zodat we minder energie verbruiken en flora en fauna niet worden verstoord door lichtvervuiling.	Kostenneutraal in aanleg, kostenbesparend op de lange termijn.	Voorschrijven in Handboek Inrichting Openbare Ruimte
We verduurzamen in het onderhoud door duurzaam materieel en duurzame methodes te gebruiken. We selecteren aannemers mede op basis van	Meerkosten	Aanbestedingsregels aanvullen en/of aanpassen

duurzaamheidseisen. In 2030 is 50% van ons materieel en methodes circulair.		
In overleg met agrariërs onderzoeken we of het mogelijk is om bermmaaisel van gemeentelijke grond in te zetten als bodemverbeteraar voor het terrein van de agrariër. In 2030 wordt al ons bermmaaisel ingezet als bodemverbeteraar.		

Tabel 53: Doelstellingen Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

De beleidsuitgangspunten in het IBOR zijn vertaald naar de onderliggende beheerplannen:

Figuur 3: schematische weergave verhouding IBOR, beheerplannen en uitvoeringsplannen openbare ruimte

In de verschillende beheerplannen zijn doelstellingen opgenomen voor het verminderen van CO_2-uitstoot, het besparen van energie en het stimuleren van circulariteit. Onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht.

Beheerplan	Doelstelling Klimaat en CO_2-reductie	Doelstelling circulariteit
Beheerplan wegen 2022-2026	• **Energiebesparing:** Gebruik van gerecycled betonpuin met glasparels in fietspaden, waardoor minder verlichting nodig is. • **Innovatieve materialen:** Pilotprojecten met asfaltverharding op plantaardige basis.	• **Herbruikbare en gerecyclede materialen:** Bij herinrichting van de openbare ruimte wordt gestreefd naar 50% herbruikbare of gerecyclede materialen in 2030. • **Duurzaamheidseisen voor aannemers:** In 2030 is 50% van de gebruikte materialen en methoden circulair.
Beheerplan Riool en water 2022-2026	• **Thermische Energie uit Afvalwater (TEA):** Onderzoek naar de potentie van TEA-projecten om warmte uit afvalwater te winnen en te gebruiken voor de verwarming van gebouwen.	• **Circulaire rioolbuizen:** Onderzoek naar en toepassing van circulaire rioolbuizen, zoals relining, renovatie met spuitbeton of beschermdelen van glasvezelversterkte kunststof (GVK).

Beheerplan Openbaar groen 2022-2026	• **Verwerking van groenafval:** Inzet op een zo laag mogelijke CO_2-uitstoot bij de verwerking, wordt onderzocht en gerapporteerd. • **Bermenmaaisel:** In 2030 wordt al het bermenmaaisel ingezet als bodemverbeteraar op agrarische gronden.	• **Duurzaamheid bij aanbestedingen:** In aanbestedingen van onderhoudswerkzaamheden worden eisen op het gebied van duurzaamheid en Social Return opgenomen. • **Gebruik van circulaire materialen:** In 2030 is 50% van de gebruikte materialen en methoden circulair.
Beheerplan begraafplaatsen 2022-2026	• **CO_2-uitstoot:** Onderzoek naar een zo laag mogelijke CO_2-uitstoot bij verwerking van groenafval.	• **Verwerking van groenafval:** Inzet op een zo laag mogelijke CO_2-uitstoot bij de verwerking, wordt onderzocht en gerapporteerd. • **Duurzaamheid bij aanbestedingen:** In aanbestedingen van onderhoudswerkzaamheden worden eisen op het gebied van duurzaamheid en Social Return opgenomen.
Beheerplan Openbare verlichting 2022-2026	• **Energiebesparing:** 20% energiebesparing in 2020 ten opzichte van 2013, oplopend naar 50% in 2030. Monitoring van openbare verlichting als verkeersregelinstallaties (VRI's). • **Ledverlichting:** Toepassing van energiezuinige ledlampen bij vervanging. • **Verlichting op aanvraag:** Invoering op fietspaden en andere locaties om energieverbruik en linthinder te verminderen.	• **Herbruikbare en gerecyclede materialen:** Doelstelling van 50% in 2030. • **Duurzaamheidseisen voor aannemers:** 50% circulair in 2030.
Beheerplan Verkeersregel-installaties (VRI's) 2022-2026	• **Energiebesparing:** 20% energiebesparing in 2020 ten opzichte van 2013, oplopend naar 50% in 2030. Monitoring van openbare verlichting als verkeersregelinstallaties (VRI's). • **Ledverlichting:** Toepassing van energiezuinige ledlampen bij vervanging.	• **Herbruikbare en gerecyclede materialen:** Doelstelling van 50% in 2030. • **Duurzaamheidseisen voor aannemers:** 50% circulair in 2030.
Beheerplan Speelvoorzieningen 2022-2026	• **Gebruik van natuurlijke ondergronden:** Zand, gras, of boomschors verbeteren klimaatbestendigheid van de speelplekken.	• **Duurzaamheid en circulariteit bij inkoop:** Duurzame en circulaire criteria worden toegepast bij de inkoop van speeltoestellen.
Afvalbeheerplan 2022-2026	• **Afvalpreventie en betere scheiding:** Doelstelling okg restafval per inwoner in 2050, met tussendoelen van 100kg en 30kg per inwoner.	• **Terugdringen van restafval:** Doelstelling okg restafval per inwoner in 2050, met tussendoelen van 100kg en 30kg per inwoner. • **Duurzame en circulaire materialen:** Bij vervanging van afvalvoorzieningen wordt

		standaard gekeken naar duurzaamheid en circulariteit.

Tabel 54: Overzicht beheerplannen met bijbehorende doelstellingen op klimaat, CO2-reductie en circulariteit

Regionaal Uitvoeringsprogramma Circulair GWW
Gemeente Zevenaar heeft zich in 2020, via de Groene Metropoolregio (GMR), verbonden aan het *Regionaal Uitvoeringsprogramma Circulair GWW* voor de regio Arnhem-Nijmegen. Dit programma heeft als doel duurzaamheid en circulariteit structureel te verankeren in de grond-, weg- en waterbouwsector (GWW) in de regio. Het huidige programma loopt tot en met 2026. Het nieuwe programma is recent gepresenteerd en zal in de aankomende maanden via communicatie vanuit GMR met Zevenaar gedeeld worden, en 'ingeregeld'.

Het programma richt zich op negen doelen via vier zogenoemde transitielijnen. De aanpak bestaat uit het ontwikkelen van een monitoringssystematiek, het uitvoeren van een nulmeting, het opzetten van een kennisplatform, het aanbieden van een regionaal trainingsprogramma en het starten van proeftuinen. De GMR ondersteunt gemeenten bij het toepassen van deze kennis in de GWW-projecten. Daarnaast worden kennisevenementen georganiseerd en komt er een gezamenlijke aanpak voor circulair inkopen in de GWW-sector. Het programma stimuleert circulair aanbesteden, ontwerpen en uitvoeren van projecten.

1.1.34 Stand van zaken
Gemeente Zevenaar geeft, op basis van ambities uit het IBOR en de bijbehorende beheerplannen, al concreet invulling aan duurzaamheid. In meerdere projecten worden maatregelen genomen die bijdragen aan CO_2-reductie, energiebesparing en circulariteit.

De gemeente pakt de revitalisering van woonwijken en dorpen aan via integrale projecten. Hierdoor worden verschillende renovatie en onderhoudswerkzaamheden tegelijk uitgevoerd. Dit bespaart energie en vermindert CO_2-uitstoot. Bij de herinrichting van woonstraten vervangt de gemeente standaard asfalt door gebakken klinkers. Deze klinkers zijn duurzamer vanwege hun lange levensduur: meer dan 100 jaar, vergeleken met 25 tot 50 jaar voor asfalt of betonnen klinkers.
Ook bij vervanging van openbare verlichting wordt standaard gekozen voor energiezuinige ledverlichting. In tunnels en het buitengebied onderzoekt de gemeente de inzet van bewegingssensoren.

Gemeente Zevenaar voert veel beheer en onderhoud zelf uit via de buitendienst. Beheerders kennen de voorzieningen (assets) goed en weten hoe ze die optimaal kunnen onderhouden. Dit verlengt de technische levensduur van de assets.

Sinds 2016 past de gemeente klimaatadaptieve maatregelen toe bij aanpassingen in de openbare ruimte. Er wordt geëxperimenteerd met circulair en klimaatbestendig materiaal. Zo wordt momenteel in het buitengebied de buitenrand van een weg vervangen door grasbetonblokken van gerecycled beton (halfopen tegels). Materialen die positief uit pilots komen, worden opgenomen in het *Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR)*.

Bij aanbestedingen schrijft de gemeente zoveel mogelijk het gebruik van duurzaam materieel (zoals machines en apparatuur) voor.

Algemene CO_2-uitstoot bij infrastructuur en openbare ruimte

Post openbaar beheer	Emissies in 2023 [t]
Revitaliseringsprojecten	4.807
Algemeen beheer en onderhoud[13]	1.223
Groenbeheer	651
Waterbeheer	326
Totaal	**7.007**

Tabel 55: Overzicht algemene CO2-uistoot bij infrastructuur en openbare ruimte

Aantal draaiuren of kilometers met zero-emissiematerieel

Er wordt elektrisch materieel uitgevraagd in aanbestedingen en bij aanbestede werken ook ingezet, maar daarvan worden nog geen registraties bijgehouden. Sinds augustus 2025 is gemeente Zevenaar deelnemer aan het programma Schoon en emissieloos bouwen (SEB)[14] en hanteert niveau 'basis' in het oppakken van de door SEB opgestelde routekaart. Het uitvragen van zero emissiematerieel is hier onderdeel van.

Circulariteit (duurzaamheidsrapportage 2023)

Om de mate van circulariteit te kunnen bepalen, wordt gekeken naar de hoeveelheid ingekochte materialen en naar de wijze waarop uitgaande materialen verwerkt worden.

Ingekochte materialen voor beheer openbare ruimte zijn de materialen die in een project gebruikt worden. Denk aan asfalt, puin, grond, straatmeubilair, bomen of verkeersborden. 17% van alle materiaal die wordt ingekocht is hergebruikt materiaal (afkomstig uit andere projecten), de rest wordt door de aannemer nieuw ingekocht of nieuw geproduceerd van primair materiaal ter verwerking in een project.

Ingekochte materialen voor beheer openbare ruimte (2023)	Tonnage	Percentage
Hergebruikte materialen	3.813	17%
Primaire (nieuwe) grondstoffen	51.360	93%
Totaal materiaalgebruik	**55.180**	**100%**

Tabel 56: Ingekochte materialen voor beheer openbare ruimte in 2023 (ton)

Ook materialen die uit projecten komen zeggen iets over circulariteit: de wijze waarop ze verwerkt worden kan meer of minder circulair zijn. 6% van de vrijkomende materialen wordt expliciet door aannemers en/of gemeente zelf hergebruikt. Groenafval wordt aangeboden ter compostering (5%). De overige materialen komen vrij aan de aannemer, in principe wordt hiermee aangenomen dat dit materiaal ter hergebruik (met name schone grond) recycling (riolering en verharding) dan wel verbranding (overig) wordt aangeboden, maar dit wordt niet verder door de aannemer verantwoord.

[13] *Algemeen beheer en onderhoud omvat alle werkzaamheden en (on)geplande reparaties aan wegen en trottoirs. Omdat nog niet alle gegevens beschikbaar zijn, is hiervoor een schatting gemaakt op basis van het totale wegoppervlak van gemeente Zevenaar.*

[14] *Zie voor toelichting op het programma SEB Bijlage 1 van dit Klimaatuitvoeringsprogramma*

Uitgaande materialen voor beheer openbare ruimte [ton]	Tonnage	Percentage
Voor hergebruik	3.295	6%
Compostering (groenafval)	2.656	5%
Conventionele verwerking	46.077	89%
Totaal uitgaande materialen	**52.055**	**100%**

Tabel 57: Uitgaande materialen voor beheer openbare ruimte (ton)

Ingekochte dienstverlening

Gemeente Zevenaar koopt diensten in die bijdragen aan de uitvoering van haar gemeentelijke taken voor inwoners en bedrijven. Voorbeelden zijn het vervoer van ingezameld afval naar verwerkingslocaties en leerlingenvervoer binnen het sociaal domein.
Deze categorie vormt een aparte categorie binnen het uitvoeringsprogramma, omdat de gemeente hier zelf opdracht voor geeft en invloed kan uitoefenen op de duurzame contractvoorwaarden en uitvoering.
Niet alle vormen van dienstverlening vallen binnen deze scope. Zo wordt de inzameling van huishoudelijk afval uitgevoerd door Reinigingsdienst De Liemers (RDL), een gemeenschappelijke regeling van de gemeenten Zevenaar en Montferland. Omdat deze dienst niet wordt ingekocht maar via een aparte organisatie wordt uitgevoerd, vallen de bijbehorende contracten buiten de scope van dit programma. Ook de verwerking van afval zélf valt niet onder deze categorie, omdat huishoudelijk afval zoals in het Klimaatplan gesteld, buiten de scope van de eigen bedrijfsvoering valt.

1.1.35 Beleidskaders

Er zijn geen specifieke beleidskaders op dit onderdeel. Kaders voor de klimaatneutrale inkoop van dienstverlening ten behoeve van de gemeentelijke dienstverlening vinden we met name in het Klimaatplan en in het inkoopbeleid (zie Hoofdstuk 6).

1.1.36 Stand van zaken

In het recent aanbestede verwerkingscontract van restafval zijn gunningscriteria opgenomen die gericht zijn op het verminderen van milieudruk door duurzaam vervoer. Gemeente Zevenaar schreef deze aanbesteding samen met een aantal gemeenten in regio Arnhem uit. Marktpartijen kregen de mogelijkheid om met duurzamer transport in te schrijven en zo een betere score te behalen. De winnende inschrijver heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt voor het vervoer, waardoor het transport niet verder is verduurzaamd binnen deze aanbesteding. Er wordt, ook in de nieuwe aanbesteding, nog niet ingezet op registratie ten behoeve van het meten van de huidige dan wel toekomstige milieudruk. Er is geen weet van andere contracten wat betreft externe dienstverlening en wat daarin is opgenomen wat betreft duurzaam vervoer.

Binnen de voorgaande dienstverleningscontracten van het vervoer van afvalstromen vanaf de opslaglocatie tot aan de verschillende verwerkers is in 2023 ruim 10.000 liter HVO100 gebruikt.

Verbruik HVO-diesel voor afvaltransport	Liters
HVO100 – ten behoeve van transport afval vanuit aanbiedstation	10.506

Tabel 58: Verbruik HVO-diesel voor afvalinzameling in 2023

Bedrijfsvoering

Onder het thema bedrijfsvoering vallen verschillende onderdelen. Deze onderdelen ondersteunen de interne organisatie en de manier waarop de gemeente haar werkzaamheden uitvoert. Het thema omvat onder andere:

- Kantoorafval en de afvalinzameling op gemeentelijke vastgoedlocaties;
- Woon- en werkverkeer en dienstreizen van medewerkers van de gemeente Zevenaar;
- Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten voor de interne organisatie, zoals kantoorartikelen en catering.

Afval eigen organisatie

Op de vastgoedlocaties van de gemeente Zevenaar ontstaat afval door dagelijkse werkzaamheden en processen. Dit betreft afvalstromen zoals papier, plastic, elektronisch afval, inkt- en tonercartridges en overige kantoorbenodigdheden. De gemeente wil de hoeveelheid afval verminderen en het resterende afval zo hoogwaardig mogelijk verwerken.

Onder *afval eigen organisatie* verstaan we het voorkomen, inzamelen en verwerken van afvalstromen binnen de eigen locaties. Dit geldt ook voor afval van huurders die op gemeentelijke locaties werken.

1.1.37 Beleidskaders

Het beleid voor *afval eigen organisatie* is vastgelegd in de 'Notitie afvalstoffenbeleidsplan 2025-2030' van de gemeente Zevenaar. De notitie vormt een eerste stap naar geactualiseerd afvalbeleid en koppelt doelstellingen aan dat beleid. Later werkt de gemeente het beleid verder uit. De notitie sluit aan bij de landelijke VANG-doelstellingen en het gemeentelijke Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie'.

1.1.38 Stand van zaken

In onderstaande tabel staat een overzicht van de ingezamelde afvalstromen op gemeentelijke kantoren:

Ingezamelde fracties kantoren gemeente Zevenaar (ton)	2018	2020	2022	2023
Verwerken restafval	14,8	10,8	10,4	13,4
Recycling papier/karton	5,7	8,4	7,9	18,9
Vertrouwelijk papier	6,6	9,3	4,1	6,6
Glasafval	-	0,1	1,3	1,3
Afval plastic en drankverpakkingen			1,7	1,3
Totaal	**27,1**	**28,6**	**25,5**	**41,5**
Gescheiden ingezameld	45%	62%	59%	68%
Emissies van afvalverwerking (ton CO_2)	9,3	7,9	9,0	11,8

Tabel 59: Overzicht ingezamelde afvalstromen op gemeentelijke kantoren

De gemeente Zevenaar haalt het afval op van huurders in de Turmac Cultuurfabriek. Dit valt onder het contract dat de gemeente heeft met de afvalinzamelaar. Huurders hebben een all-in contract en betalen altijd hetzelfde bedrag, ongeacht hoeveel afval ze maken. Daardoor is er geen prikkel om minder afval te produceren.

Ter vergelijking: een gemiddeld kantoor in de zakelijke dienstverlening maakt per medewerker 227 kilo afval per jaar, waarvan 77% niet gescheiden wordt. De gemeente Zevenaar kan de hoeveelheid afval niet

vergelijken met het gemiddelde, omdat er geen gegevens zijn over het aantal fte dat afval produceert. Wel is duidelijk dat Zevenaar beter afval scheidt dan gemiddeld: 68% tegenover 23% bij een gemiddeld kantoor.

Mobiliteit medewerkers

Onder 'Mobiliteit medewerkers' verstaat de gemeente Zevenaar het woon-werkverkeer en de dienstreizen van medewerkers. De gemeente wil deze reizen zo duurzaam mogelijk maken

1.1.39 Beleidskaders

De belangrijkste regels hiervoor zijn de reiskostenregeling en de thuiswerkregeling.
De reiskostenregeling geldt sinds mei 2023. Medewerkers krijgen een vergoeding voor zakelijke en privé-kilometers. Wie elektrisch rijdt, fietst of loopt, krijgt een hogere vergoeding dan wie met een auto op fossiele brandstof reist. Openbaar vervoer wordt altijd volledig vergoed.

Daarnaast biedt het persoonlijk keuzebudget van medewerkers extra mogelijkheden. Zij kunnen dit gebruiken om een elektrische fiets te kopen. Dit is aantrekkelijk voor medewerker én Zevenaar, omdat de aanschaf onder de fiscale werkkostenregeling kan vallen.

De thuiswerkregeling geldt sinds 2021. Deze regeling bevat de regels voor thuiswerken en geeft een vergoeding voor het kopen van onderdelen voor een thuiswerkplek. In de regeling staat niet dat thuiswerken goed is voor het milieu. Er staan geen voorwaarden in om duurzame keuzes te maken voor de inrichting van de werkplek.

1.1.40 Stand van zaken

Sinds de nieuwe regeling houden medewerkers hun woon-werkverkeer goed bij. Daardoor is duidelijk hoeveel kilometers zij per vervoermiddel hebben afgelegd en hoeveel CO_2 in 2023 is uitgestoten.

Soort vervoer	Kilometers	CO_2-uitstoot
Elektrisch aangedreven auto	49.986	3,3
Fossiel aangedreven auto	1.090.598	210,5
Lopend / fiets	189.736	-
Openbaar vervoer	118.696	0,36
Totaal	**1.449.016**	**214,2**

Tabel 60: Overzicht soort vervoer medewerkers

Ingekochte goederen, grondstoffen en diensten

Onder 'Ingekochte goederen en grondstoffen' verstaat de gemeente Zevenaar alle inkopen ten behoeve van de interne organisatie en bedrijfsvoering, zoals: catering, kantoormeubilair, ICT, kantoorartikelen, schoonmaak, warme en koude dranken, bedrijfskleding en drukwerk.

1.1.41 Beleidskaders

Er zijn geen aparte beleidskaders voor dit onderdeel. De regels voor klimaatneutrale inkoop staan vooral in het Klimaatplan en het inkoopbeleid (zie hoofdstuk 10).

1.1.42 Stand van zaken

De grootste volumes bij inkoop zijn kantoormeubilair, ICT-middelen en kantoorbenodigdheden. Alleen printers zijn tot nu toe circulair ingekocht.

Voor 2023 is voor ingekochte goederen, grondstoffen en diensten de CO_2-uitstoot berekend. Voor categorieën die goed vergelijkbaar zijn met eerdere jaren, is de uitstoot in 2023 geschat op 37 ton CO_2.

Door veranderingen in de berekeningsmethode is het niet mogelijk om de hele footprint te vergelijken met voorgaande jaren. Daarom zijn alleen de vergelijkbare categorieën meegenomen. De overige categorieën zijn apart vermeld:

- Niet-vergelijkbare inkoop van goederen en grondstoffen: 19 ton CO_2
- Ingekochte dienstverlening: 27 ton CO_2

Inkoop en aanbesteden

Inkoop en aanbesteding zijn voor gemeente Zevenaar belangrijke middelen om klimaatdoelstellingen te halen. Door duurzaam in te kopen vermindert de gemeente de uitstoot van broeikasgassen, beperkt het energieverbruik en stimuleert zij circulariteit in processen en projecten.

1.1.43 Beleidskaders

De regels voor inkopen en aanbesteden staan in het gemeentelijk inkoopbeleid. Dit beleid is in 2025 vernieuwd. Duurzaamheid is hierin vastgelegd en wordt toegepast volgens het principe van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVOI). Dit betekent dat de gemeente bij elke inkoop kijkt hoe publieke middelen maatschappelijke impact kunnen hebben, zoals CO_2-reductie, circulariteit, sociale inclusie en innovatie.

Gemeente Zevenaar koppelt inkoop direct aan het Klimaatplan "Op weg naar een klimaatneutrale organisatie". Daarin staan concrete doelstellingen:

- 20% minder CO_2 in 2026, 55% in 2030 (ten opzichte van 1990)
- 15% minder energie in 2026, 19% in 2030 (ten opzichte van 2020)
- 50% circulair in 2030

Vanaf 2026 neemt de gemeente circulariteit standaard mee in uitvragen. Vanaf 2027 eist zij CO_2-neutraliteit bij materieel en vervoer. Duurzaamheidsdoelstellingen vormen het startpunt van elk inkoopproces. Selectie- en gunningscriteria sluiten hierop aan.

De gemeente wil professioneel en duurzaam opdrachtgeverschap. Duurzaamheid is niet alleen een criterium bij inkoop, maar onderdeel van de werkwijze. Gemeente Zevenaar richt processen zo in dat opdrachtgevers en budgethouders vroeg en vanzelfsprekend rekening houden met duurzame uitgangspunten. Dit vraagt om draagvlak bij bestuur en organisatie, bewustwording bij medewerkers en het opnemen van duurzame doelen in werkprocessen.

Duurzaam opdrachtgeverschap betekent ook dat de gemeente investeert in kennis van marktontwikkelingen, wet- en regelgeving en de inhoud van in te kopen werken, diensten en producten. Transparante communicatie en samenwerking met marktpartijen zijn daarbij belangrijk.

1.1.44 Stand van zaken

Gemeente Zevenaar regelt inkopen en aanbestedingen centraal. Zo kan zij beter sturen op processen en resultaten. Toch merkt de gemeente dat inkopen en aanbesteden vaak nog als vrijblijvend worden gezien. Inkoopadviseurs geven advies, maar de opdrachtgever beslist. Die bepaalt of en hoe beleidsdoelen worden

meegenomen in een aanbesteding. In de praktijk gebeurt dat niet altijd goed. Vaak komt dit door een gebrek aan tijd, geld, kennis of ervaring.

Ook ingehuurde medewerkers die verantwoordelijk zijn voor inkopen of aanbestedingen kennen de beleidsdoelen niet altijd. Soms ontbreekt duidelijke sturing over hoe zij aanbestedingen moeten organiseren. Daardoor maken opdrachtgevers zelf de keuze of zij aandacht besteden aan beleidsdoelen. Om de doelen te halen, moeten deze keuzes samen en in samenhang worden gemaakt.

1.1.45 Uitgangspunten voor duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden

Op basis van het vastgestelde inkoopbeleid hanteert gemeente Zevenaar de volgende uitgangspunten voor duurzaam en circulair inkopen:

- **Planmatig en professioneel opdrachtgeverschap**
  Gemeente Zevenaar werkt gestructureerd en bewust aan haar inkoopproces. Dit betekent dat processen goed zijn ingericht, rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd, en er wordt gestuurd op inhoudelijke kennis, marktontwikkelingen en relevante wet- en regelgeving.
- **Duurzaamheid als integraal onderdeel van het inkoopproces**
  Duurzaamheid wordt vanaf de start meegenomen in het inkoopproces. De gemeente koppelt inkoop aan de doelstellingen uit het Klimaatplan en maakt bij elke opdracht een bewuste afweging over de toepassing van duurzaamheid en circulariteit.
- **Marktconsultaties en dialoog met ondernemers**
  De gemeente investeert in open communicatie met marktpartijen. Marktconsultaties worden ingezet om inzicht te krijgen in wat de markt te bieden heeft en om samen met ondernemers tot passende oplossingen te komen.
- **Gunnen op basis van de economisch meest voordelige inschrijving (EMVI)**
  Gemeente Zevenaar gunt opdrachten op basis van kwaliteit én prijs. EMVI is het uitgangspunt, waarbij de beste prijs-kwaliteitverhouding leidend is.
- **Professioneel contractbeheer en flexibiliteit in uitvoering**
  Tijdens de uitvoering blijft de gemeente sturen op kwaliteit en prestaties. Er is ruimte voor verbetering en innovatie, en er wordt gewerkt met KPI's om de voortgang en resultaten te monitoren.
- **Monitoring en rapportage**
  Gemeente Zevenaar meet en rapporteert over de resultaten van haar inkoop en aanbestedingen, in lijn met het principe "meten is weten".

Bijlage 3: Toelichting thema's en uitgangspunten Klimaatplan

1. *Broeikasgasreductie*

Broeikasgassen zorgen voor de opwarming van de aarde. Het Europese doel is om de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 55% te verminderen ten opzichte van 1990. Gemeente Zevenaar richt zich op het terugdringen van alle broeikasgassen. De voortgang wordt gemeten met de CO_2-voetafdruk van de eigen organisatie, waarbij alle broeikasgassen zijn omgerekend naar CO_2-equivalenten.

2. *Energiereductie*

Naast het verduurzamen van de energieopwekking (zie Richtlijn hernieuwbare energie – RED), is het Europese doel om het energieverbruik te verlagen (zie Richtlijn energie-efficiëntie – EED). Energie die niet wordt verbruikt, hoeft ook niet opgewekt te worden. Minder energieverbruik betekent ook minder gebruik van grondstoffen. Overheden moeten vanaf 2020 gemiddeld 1,9% energie per jaar besparen.

3. *Circulariteit*

Een circulaire economie maakt Nederland minder afhankelijk van grondstoffen uit het buitenland. In plaats van vernietigen of verbranden worden producten hergebruikt. Dit vraagt om minder gebruik van nieuwe grondstoffen, minder inkoop, meer delen (deeleconomie) en efficiënter produceren. Als er toch nieuwe grondstoffen nodig zijn, moeten die duurzaam en hernieuwbaar zijn.
Het Nationaal Programma *Nederland Circulair in 2050* stelt als doel om in 2050 volledig circulair te zijn. De tussendoelstelling is een vermindering van 50% in het gebruik van primaire grondstoffen in 2030.

Klimaatdoelenkaart

De drie thema's broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit zijn in het Klimaatplan uitgewerkt in een Klimaatdoelenkaart. Deze thema's broeikasgasreductie, energiereductie en circulariteit zijn in het Klimaatplan uitgewerkt in een Klimaatdoelenkaart. Deze doelenkaart helpt bij het sturen op de voortgang. Ze geeft in één overzicht de wettelijke kaders en de belangrijkste doelen voor de eigen organisatie weer.

	Broeikasgasreductie	Energiereductie	Circulariteit
2024	• Jaarlijks rapporteren van de CO_2-voetafdruk	• EED: doorvoeren energiebesparingen met <5 jaar terugverdientijd	• Start met circulair uitvragen bij inkoop en aanbesteden
2026	• 20% CO_2-reductie t.o.v. 2018 • 100% CO_2-neutrale organisatie	• 15% energiereductie t.o.v. 2020 • 100% elektriciteit uit hernieuwbare bronnen • Vastgoed eigen organisatie 100% aardgasvrij*	• 35% aandeel teruggewonnen grondstoffen • 100% circulair uitvragen bij inkoop en aanbesteden • 50% hoogwaardig hergebruik reststromen
2030	• 55% CO_2-reductie t.o.v. 2018 • 100% fossiel brandstof vrij	• 19% energiereductie t.o.v. 2020 • 100% Duurzame energie (waaronder warmte, elektriciteit en brandstoffen)	• 50% aandeel teruggewonnen grondstoffen • 100% hoogwaardig hergebruik reststromen

2050	• 95% CO_2-reductie t.o.v. 2018	• 100% energieneutraal	• 100% Circulaire economie

*Vastgoed eigen organisatie betreft gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf.

In het Klimaatplan 'Op weg naar een klimaatneutrale organisatie', worden drie transitiepaden geïntroduceerd, gekoppeld aan de drie doelen met doelenkaarten. Deze transitiepaden vormen de basis van dit uitvoeringsprogramma.

Doelenkaart transitiepad CO_2-reductie

De gemeente kan vooral invloed uitoefenen op de CO_2-uitstoot die valt onder **scope 1, scope 2** en het begin van **scope 3** (upstream) van de CO_2-Prestatieladdermethodiek[15]. Samen vormen deze onderdelen de **beïnvloedbare voetafdruk**. Hiervoor zijn de volgende tussendoelen vastgesteld:

Doelenkaart transitiepad Broeikasgassen in ton CO_2	2018	2022	2026	2030
Scope 1	559	470	449	3
Scope 2	191	82	0	0
Scope 3-up	22.409	21.670	18.077	10.397
Totaal beïnvloedbare scopes	**23.159**	**22.222**	**18.527**	**10.400**
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar		**4,2%**	**20%**	**55%**

Scope 1 is in 2030 vrijwel nul, omdat de gemeente dan aardgasvrij wil zijn en een volledig CO_2-neutraal wagenpark wil hebben. Vanaf 2025 koopt de gemeente alleen nog elektriciteit uit hernieuwbare bronnen in. Daardoor is ook **scope 2** vanaf dat jaar nul. De resterende CO_2-reductie tot 55% in 2030 moet komen uit de activiteiten in **scope 3-upstream**.

Doelenkaart Energiereductie

De gemeente Zevenaar wil in 2030 19% minder energie gebruiken dan in 2020.
Daarnaast streeft de gemeente naar het volgende:

- 100% hernieuwbare elektriciteit inkopen vanaf 2026.
- De eigen panden (gemeentehuis, Turmac Cultuurfabriek en gemeentewerf) uiterlijk in 2026 aardgasvrij maken.

De volgende tussendoelen zijn hierbij vastgesteld:

Doelenkaart transitiepad Energiereductie in MWh	2018	2022	2026	2030
Brandstofverbruik	1.010	825	400	0
Elektriciteitsverbruik	2.489	2.419	3.500	3.700
Verbruik warmte*	1.106	770	0	0
Totaal energieverbruik	**4.605**	**4.014**	**3.900**	**3.700**
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar		**13%**	**15%**	**19%**

[15] De CO_2-Prestatieladder is een hulpmiddel voor organisaties om hun CO_2-uitstoot inzichtelijk te maken en actief te verminderen. Hoe hoger een organisatie op de ladder staat (niveau 1 t/m 5), hoe beter ze hun uitstoot meten, reduceren en samenwerking zoeken in de keten. De ladder wordt ook gebruikt als gunningsinstrument bij aanbestedingen.

De doelstelling om het vastgoed van de eigen organisatie vóór 2026 aardgasvrij te maken en het wagenpark te verduurzamen naar zero-emissie, zorgt ervoor dat het elektriciteitsverbruik in de komende jaren stijgt. Tegelijkertijd daalt het totale energieverbruik, doordat geen gas meer wordt gebruikt.

Doelenkaart circulaire economie

De gemeente Zevenaar wil de circulaire economie stimuleren. Dit doet de gemeente door bij inkoop en aanbestedingen actief om circulariteit te vragen. Zo wordt ook de markt gestimuleerd om te innoveren. De volgende tussendoelen zijn daarbij vastgesteld:

Doelenkaart transitiepad Circulariteit in percentages	2018	2022	2026	2030
Aandeel secundaire grondstoffen	25%*		35%	50%
Uitvragen van circulariteitpercentage			100%	100%
Hoogwaardig hergebruik reststromen			50%	100%
Reductiedoelstelling t.o.v. basisjaar				**-50%**

*schatting op basis van inzichten uit 2021

Uitgangspunten van het Klimaatplan

De klimaatdoelen van de gemeente Zevenaar zijn uitgewerkt in acht uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn geen doelen op zich, maar vormen de basis bij het opstellen en uitvoeren van acties maatregelen. Ze geven richting aan de acties die nodig zijn om de klimaatdoelen te halen. Ook helpen ze bij het maken van keuzes voor toekomstige plannen en projecten.

1. **Maak vervoer duurzamer**

Alle vervoersbewegingen, zoals dienstreizen en woon-werkverkeer, worden uitgevoerd zonder fossiele brandstoffen. Het doel is: CO_2-neutraal vervoer.

2. **Koop minder**

Afweging nut en noodzaak. Inkoop en aanbesteding gebeurt zo duurzaam en circulair mogelijk. Inschrijvingen van leveranciers en aannemers worden beoordeeld op het gebruik van CO2-neutraal materieel en op het CO2-neutraal reizen. Vanaf 2027 wordt CO2-neutraliteit geëist.

3. **Afvalstromen beperken en waar mogelijk als grondstof hergebruiken**

Afval is grondstof. Groenafval wordt bijvoorbeeld zoveel als mogelijk (hoogwaardig) hergebruikt en afval bij infrastructurele werken worden ter plekke hergebruikt of als grondstof aan de markt aangeboden.

4. **Verduurzamen van gebouwen**

Vastgoed is voorzien van hernieuwbare energie (aardgasvrij) en maken zoveel als mogelijk gebruik van eigen opgewekte elektriciteit.

5. **Energieverbruik reduceren**

Led is de standaard. Installaties/producten hebben minimaal het energielabel A. Waar mogelijk worden sensoren geplaatst en er wordt kritisch gekeken naar ruimtegebruik.

CO_2-Prestatieladder

Om de voortgang op de duurzaamheidsdoelen goed te kunnen volgen, gebruikt de gemeente Zevenaar de CO_2-Prestatieladder. Dit is een instrument waarmee organisaties hun CO_2-uitstoot inzichtelijk maken en gericht kunnen verminderen. De ladder is ontwikkeld door ProRail en gebaseerd op het internationale Greenhouse Gas Protocol (GHG-Protocol). Dit protocol helpt organisaties om broeikasgasemissies te meten, beheren en rapporteren.

De CO_2-uitstoot wordt verdeeld in drie categorieën (scopes):

1. **Scope 1: Directe emissies**
   Emissies die rechtstreeks voortkomen uit de eigen activiteiten. Voorbeelden zijn het gasverbruik voor het verwarmen van gemeentelijke panden en brandstofgebruik van gemeentelijke voertuigen.
2. **Scope 2: Indirecte emissies van ingekochte energie**
   Emisies die ontstaan bij de opwekking van ingekochte energie, zoals elektriciteit, warmte of koeling die de organisatie verbruikt.
3. **Scope 3: Andere indirecte emissies**
   Dit zijn alle overige emissies in de waardeketen. Denk aanwoon-werkverkeer van medewerkers, afvalverwerking, en de productie en het transport van ingekochte goederen en diensten. Binnen scope 3 wordt onderscheid gemaakt tussen:
   - **Upstream-emissies**: vóór gebruik, bijvoorbeeld bij inkoop en transport.
   - **Downstream-emissies**: ná gebruik, bijvoorbeeld gebruik van verhuurd vastgoed of afvalverwerking van geleverde producten.

De gemeente Zevenaar rekent de emissies uit scope 1, scope 2 en de upstream-emissies uit scope 3 tot haar eigen verantwoordelijkheid op weg naar een klimaatneutrale organisatie. De reden hiervoor is dat de gemeente vooral invloed kan uitoefenen op eigen verbruik en inkoop, en veel minder op het gedrag van huurders of inwoners.

6. **Circulariteit bevorderen**

Levensduur verlengen van bezit (assets) en producten. Als grondstoffen worden ingekocht zijn deze zoveel mogelijk circulair. Reststromen worden circulair verwerkt.

7. **Duurzaam gedrag bevorderen**

Ontwikkelen en stimuleren van duurzaam gedrag, kennis overdragen en het goede (duurzame) voorbeeld geven.

8. **De gemeente als launching customer positioneren bij lokale duurzame initiatieven**

Deelnemen aan en bieden van ruimte voor pilots van lokale duurzame initiatieven.

Door deze acht uitgangspunten te hanteren, heeft gemeente Zevenaar een duidelijk en gestructureerd kader gecreëerd. Elk uitgangspunt draagt zo bij aan de totale aanpak.

Bijlage 4: Overzicht verschillende emissiethema's

Overzicht van de verschillende emissiethema's

Royal HaskoningDHV